

DE
Leny Palm-Boelens
BESTE VAN DE KLAS

G. F. CALLENBACH N. V. NIJKERK

De beste van de klas

Tekeningen van Rein Stuurman

Leny Palm-Boelens

De beste van de klas

Derde druk

G. F. Callenbach N.V. — Uitgever — Nijkerk

HOOFDSTUK I.

Blijf maar!”
De winkelbel rinkelde fel en nadrukkelijk en Nel Verschuur liet de deur met een harde klap achter zich dichtvallen. In één ruk rende ze het winkeltje door, langs de kisten met zeep en stijfsel, die in het gangetje stonden en dwars door de huiskamer naar de keuken, waar moeder juist een pan met aardappelen op het vuur zette.
„Zo, Nel.”

„Dag, Moes! Moet u horen, we hebben nou toch zo'n leuk plannetje op school. . . . !”

„Zou je niet eerst je mantel uit doen, kind?”

„Ach ja.” Nel wist wel dat moeder er het land aan had, dat ze zo doorliep, maar vandaag kon ze toch heus niet anders. Ze rukte haar muts af, zodat de natte sneeuw er aan alle kanten afvloog, sjarde haar das los en bleef toen weer op de rand van de keukentafel zitten. „We hebben een club opgericht, zo éinig,” draafde ze door. „Ans Veenstra is er mee begonnen en Noortje Welders en nog een heleboel meer en we mogen elke Woensdagmiddag bij mevrouw Veenstra komen en dan nemen we allemaal wat mee, gebroken speelgoed en zo, of wol om wat van te breien, je mag zelf kiezen wat en daar maken we dan allerlei leuke dingen voor arme kinderen van om met Kerstmis uit te delen. Vindt u het niet reuze?” Bij de laatste woorden sloeg haar stem over van louter opwindung.

Nel's moeder keek een ogenblik peinzend naar de beslagen keukenramen, waar aan de buitenkant een paar natte sneeuwvlokken langzaam omlaag sijpelden. „Over twee weken is het al Kerstmis,” zei ze toen, „hoe wilden jullie dat klaarkrijgen?”

„O ja,” ging Nel door, helemaal niet uit 't veld geslagen, „we krijgen nu niet zoveel meer af, dat weet ik wel, maar het is de bedoeling om er het hele jaar mee door te gaan, ziet u en dan maken we ook echt mooie dingen. Jo Bosman mag een wollen onderjurk breien en Noortje Welders gaat een schattig baby-stelletje maken. Mevrouw Veenstra zal ons overal

aan helpen, als wij maar de kluwens en zo meebren-
gen, enne. . . . elke week vijf centen, daar gaan we
dan van de zomer ook nog een dagje van uit, naar een
speeltuyn geloof ik. Is het niet dól? Het mag toch, hè,
Moeder?"

Er kwam niet dadelijk antwoord.

In spanning keek Nel naar moeders gezicht, dat dit
keer ongewoon ernstig stond. „U vindt het toch goed?"
drong ze aan.

„Het is prachtig, maar je kunt er niet aan meedoen,
Nel," zei moeder eindelijk een beetje stroef. Ze wilde
nog verder gaan, maar toen rinkelde de winkelbel en
liep ze meteen naar voren.

Verslagen bleef Nel achter. De tranen sprongen haar
erbij in de ogen. Waarom nou, waarom mocht dat nu
niet?

Het water op het fornuis begon te koken. Langzaam
liet ze zich van de keukentafel glijden en wipte werk-
tuiglijk het deksel van de ketel, toen slofte ze naar het
gangetje en hing moedeloos haar muts en mantel aan
de kapstok. Even duwde ze haar gezicht tegen de
gladde voering. Er plekten twee natte vlekken op,
tranen. Ze probeerde ze nog weg te vegen, maar het
hielp niet, er kwamen er hoe langer hoe meer, en weg-
gedoken tussen de kleren die er hingen, snikte ze het
uit.

De teleurstelling was ook al te hard geweest. Van-
morgen nog, toen Ans haar vroeg of ze ook meedeed,
had ze zich zo echt trots en blij gevoeld, want het was
een hele eer dat Ans haar erbij wou hebben. Er kon-

den er niet meer dan tien in de club, anders werd het te druk, had mevrouw Veenstra gezegd, en bij die tien had de leuke, mooie Ans, die altijd zulke keurige jurken droeg, en soms met de auto naar school gebracht werd, haar gekozen. Natuurlijk had ze het dadelijk aangenomen. O, ze had er geen moment aan gedacht, dat moeder het niet goed zou vinden. Moeder, die het altijd heerlijk vond als ze wat handwerkte, omdat ze er in de regel nooit veel zin in had en die met Kerstmis altijd een paar pakken kruidenierswaren uit de winkel klaarmaakte voor arme mensen. Ze wist nog goed hoe ze die het vorig jaar zelf had mogen wegbrengen naar manke Diene, het petrolievrouwkje, dat met haar zieken zoon in het kleine huisje aan het Kerkpad woonde; naar de weduwe Lammers, en naar Gerrit de Goei met z'n houten been. En nu . . . juist nu ze er zelf zo dól, dól veel plezier van kon hebben . . . Nel snikte alweer.

De winkelbel rinkelde onophoudelijk. Ze hoorde moeders rustige stem, die vriendelijk praatte met de mensen, die voor de toonbank stonden. O, die nare, nare winkel, nu kon ze moeder niet eens spreken, niet eens zeggen hoe heerlijk ze het gevonden had elke week een middag naar „Lommerlust” te mogen, het mooie huis, waar Ans woonde, niet eens vertellen . . . Krampachtig slikte Nel opeens haar tranen in. Op het straatje achter de keuken hadden stemmen geklonken, en de houten poortdeur was met een slag dichtgevallen. Hansepans kwam uit school.

Juffrouw Steenders, die een paar huizen verder

woonde, had hem gehaald. Hans zat nog in de fröbelklas en z'n school lag een heel andere kant uit dan die waar Nel op ging, daarom haalde juffrouw Steenders hem geregeld, en bracht ze hem weg ook, achter op de fiets, dat ging prachtig. Moeder vond het heerlijk dat juffrouw Steenders het doen wou, want nu vader soldaat was, kon ze onmogelijk weg, en het was heel moeilijk om op Hansje te passen als ze voortdurend in de winkel moest zijn. Juffrouw Steenders deed trouwens nog meer, ze sprong geregeld in als moeder het heel erg druk had. Net als nu. Nel hoorde al hoe ze in de keuken met de pannen rammelde. Ze had zeker al gemerkt, dat moeder nu onmogelijk op het eten kon letten, en Hansje praatte maar. Nu zou ze straks stellig hier komen om hem z'n jasje en z'n muts af te doen, maar Nel wilde niet, dat ze zien zou, dat ze gehuild had. Dan zou juffrouw Steenders natuurlijk vragen wat er aan scheelde en dan zou ze vast weer opnieuw beginnen, en ze wilde ook niet weten dat ze verdriet had. Misschien, heel misschien als ze nog eens met moeder praatte, dat het dan toch nog goed kwam. Best mogelijk, dat moeder het niet helemaal had begrepen. Als ze het haar nu nog eens uitlegde. . . .

Er kwam weer een klein straaltje hoop in Nel's hartje. Ze liep vlug de trap op en ging regelrecht naar haar kamertje. Hu, wat koud was het daar en wat donker. Door het kleine raam zag de lucht helemaal egaal grijs en daar begon het zowaar weer te sneeuwen. Maar dat was geen natte sneeuw, zoals er de hele

morgen al gevallen was, dat was paksneeuw, echte dikke paksneeuw, die bleef liggen op de vensterbank, op de pannen van het schuurtje en op de daken aan de overkant.

Nu werd het een echt witte wereld, en over twee weken was het Kerstmis. . . . Als vader dan met verlof kwam, en ze allemaal bij elkaar zouden zitten, terwijl hij net als andere jaren zou vertellen van het Kerstkind en de engelen, die zongen op Ephrata's velden, wat mooi zou dat zijn. . . . Ze zag zich ook al door de sneeuw stappen aan vaders arm op weg naar de kerk. Ze fleurde al hoe langer hoe meer op.

Voorzichtig liet ze wat water uit de kan in de waskom lopen en begon duchtig haar gezicht te wassen. Toen ze zich met de ruige handdoek afdroogde, begonnen haar wangen te gloeien. Ze kamde haar korte, krullerige haar, dat vrolijk om haar gezichtje sprong en voelde zich al stukken opgewekter dan zoeven. Als ze eerst maar eens rustig met moeder kon spreken, wie weet kwam het dan allemaal nog wel in orde.

Voorlopig kreeg Nel daar echter geen kans voor.

Juffrouw Steenders bleef die middag eten, en Hansje was extra rumoerig. Onder het bijbellezen moest Nel zelfs allebei z'n handjes vasthouden, omdat hij anders maar niet schoon te kunnen stilzitten.

Moeder las voor uit de kinderbijbel met die mooie plaat van den goeden Herder op de band. Dat deed ze al zo lang als vader weg was, omdat Nel en juffrouw Steenders dat zo mooi vonden. De grote bijbel,

waar vader altijd uit voorlas, was soms zo moeilijk, dat begrepen ze wel eens niet.

Vandaag was moeder juist aan het laatste hoofdstuk van het Oude Testament begonnen, dat ging over „de donkere nacht vóór dat het Licht kwam.” Het

Licht, dat was de Heere Jezus, Hij was het licht der wereld, dat wist Nel wel. Voordat de Heere Jezus kwam, was het een donkere tijd op aarde. Er waren oorlogen en de mensen dienden God niet. Nel vond dat moeders stem zo vreemd-ernstig klonk dit keer. Of verbeeldde ze het zich maar?

„In de nacht, in de sombere donkerheid, is geen

vreugde en geen blijdschap. De donkere nacht kan zo droevig maken en zo bang," las moeder.

Hè, het was net of het in de kamer nog donkerder werd, dat kwam van de sneeuw, die al dichter en dichter bleef neervallen. Hansje werd er nu ook stil van en leunde met z'n bolletje tegen Nel's arm en jufvrouw Steenders zat zonder dat ze het vermoedelijk zelf wist, al maar ja te knikken.

„Maar dan, als dan aan de verre lucht een zachte glans komt schemeren van de nieuwe morgen, dan wijkt weer de somberheid en gaan we verlangen, steeds meer verlangen naar het licht, het heerlijke licht, dat blijdschap en vreugde brengt," ging moeders stem verder.

Kerstmis, dacht Nel, ja, ze hoopte ook maar dat het gauw Kerstmis zou zijn en dat andere met Ans, ach, dat zou misschien nog best goed komen.

HOOFDSTUK II.

Nel had besloten voorlopig op school nog maar niets tegen Ans te zeggen voor ze met moeder gesproken had, maar dat viel niet mee. Toen ze om kwart voor twee het schoolplein op kwam, stond Ans al temidden van een groepje nieuwe clubgenoten en voerde het hoogste woord.

Greet Veldkamp wenkte dadelijk, dat Nel er ook bij moest komen. Ellendig, vond Nel het, moesten ze er nu meteen al zo'n drukte van maken? Ze voelde zich erg onzeker en raapte eerst nog een hand vol sneeuw van de grond om naar een jongen terug te gooien, die haar wel drie plakكاتen op haar muts en mantel bezorgd had.

„Hè toe, kom nou,” riep Noortje Welders haar ongeduldig toe. „Er ligt toch haast niks.”

Nee, dat was zo, er lag nog niet veel, maar de lucht was donker en dreigend, er zou nog een massa komen. De jongens achter het schoolhek dropen lachend af en Greet trok haar meteen aan haar mantelmouw. „Zeg, moet je horen, die Ans weet toch zo iets érnigs!” Ans stond nog altijd met vuur te redeneren: „Het is een compleet poppenhuis, van wel een meter hoog en er is een huiskamer, een slaapkamer, een keuken en

een salon in, en er is ook een echte voordeur aan met een trap, die naar boven gaat. We gaan alle kamers opnieuw behangen en de meubels moeten ook opgeknapt worden, en dan maken we nieuwe gordijnen voor de ramen, dat is dan voor dit Kerstfeest natuurlijk, maar we gaan evengoed meteen aan de andere dingen beginnen. Moeder heeft een schattig voorbeeld voor een kinderjurkje, helemaal gebreid naar dat leuke schulppatroon, je weet wel, en met een kraagje van Angora-wol, dat mag ik maken. Wie soms geen patroon voor het een of ander heeft, moet maar aan moeder vragen, die heeft er een bende.”

„Ik mag een cape breien met een kaboutermuts, heeft je moeder daar ook een patroon voor?” vroeg Greet Veldkamp.

„O ja, vast wel, en als je het niet kunt, helpt moeder je wel op dreef. Het valt best mee, heeft ze gezegd.” Nel hield zich zoveel mogelijk afzijdig, kroop een beetje weg achter Gera de Jong, die wel een half hoofd groter was en prutste onderwijl wat aan haar schooltas. Als ze haar nu maar niets vroegen, en als nu maar gauw de bel ging. . . . Maar Jo Bosman trok haar onverwacht aan een haarkrul, die uit haar muts sprong: „Wat ga jij fabrieken, Nel?”

„Ik? Ik weet nog niet,” hakkelde ze.

„Ik ook nog niet.” Jo scheen niets van haar verwarring te bemerken. „Ik brei gewoon afschuwelijk, zie je, veel te los en daarom wou ik liever iets naaien, maar ik weet nog niet wat. Vonden ze het bij jou thuis ook zo'n leuk idee?”

„Och. . . .”

Gelukkig ging toen net de schoolbel. Ze vlogen allemaal in de rij en Nel behoefde dus niet verder te antwoorden, maar wel hoorde ze, hoe Ans nog riep: „Denken jullie er om, dat je Woensdag ieder vijftien centen meebrengt, want we beginnen dadelijk te sparen.”

Nel was blij, dat ze eindelijk in de klas zat. Het was er een beetje schemerig. Om drie uur zou vast al het licht aan moeten. Gezellig, dacht ze. Voor het bord hing de kaart van Europa. Ze keek naar al de kleuren van de verschillende landen en bedacht welke kleur ze zou kiezen als ze ook iets mocht maken. Het groen van Rusland? Nee, dat niet, Turkije was grijs, dat helemaal niet. De juffrouw begon met gebed, maar toen het gedaan was, zette Nel onmiddellijk het spelletje voort. Het geel van Duitsland voor een jumper? Ging nogal. Het paars van Frankrijk. Waar zou je dat nu voor moeten gebruiken? Noorwegen ging goed voor een paar handschoenen en Engeland zou schattig zijn voor een baby-jasje.

„Nel Verschuur, hoor je me niet?”

Verschrikt keek Nel om zich heen. De juffrouw had haar al tweemaal iets gevraagd en ze had het niet gehoord.

„Ans Veenstra, zeg jij het maar,” vervolgde de juffrouw ongeduldig, toen Nel haar onnozel bleef aankijken. Vlot noemde Ans de gebergten ten Oosten van de Rijn. Het Zwartewoud, het Odenwoud, de Taunus, het Westerwoud, Het Zevengebergte. . . .

Een beetje bewonderend gingen de blikken van de hele klas naar Ans, die geen ogenblik haperde.

Nel beet zich op de lippen van spijt. Dat had zij ook geweten. Het was altijd een wedstrijd tussen haar en Ans, wie van hen beiden de beste van de klas was en bij de laatste twee rapporten was Nel het telkens geweest. Als het een repetitie was, zou ze gewoon een beurt gemist hebben en nu, nu mocht ze zeker niet zakken. Als vader met verlof kwam, moest ze een mooi rapport hebben, het mooiste. Vader, die zo trots op haar was, die nu al gezegd had, dat ze later verder mocht leren, mocht nu helemaal niet teleurgesteld worden. Schooljuffrouw kon ze worden, onderwijzeres en dat wilde ze juist zo dól, dólgraag.

Ze lette nu vanzelf wel beter op en de rekenles, waarbij inderdaad de lamp werd opgestoken, was zo genoeglijk, dat het al vier uur was, voor ze er aan dacht. Er ging een schok van blijdschap door Nel heen, toen ze zo plots de bel hoorde, die vertelde, dat ze naar huis mocht. Nu zou ze gauw met moeder kunnen spreken. Ze zouden samen heerlijk warm in de kamer achter de winkel zitten en moeder zou kousen stoppen of naaien, terwijl Hans met z'n blokken speelde. Zo tussen vijf en zes was altijd een stil uurtje, dan zou ze rustig alles uitleggen en dan zou moeder natuurlijk zeggen:

„Kijk, dat had ik vanmorgen allemaal zo gauw niet begrepen, zie je, Nel, maar nu ik alles weet, nu vind ik het uitstekend.” Of misschien zou moeder het een beetje anders zeggen en eerst nog wat bezwaren heb-

ben, maar tenslotte zou ze toch mogen, o vast. Ze mochten immers allemaal, er was toch niets tegen? Ze werd er beslist opgewonden van. De hele klas was trouwens een beetje opgewonden, want onder schooltijd was het buiten flink gaan sneeuwen en er lag nu

werkelijk al een heel pak. Op het plein werd Nel al dadelijk flink bekogeld en ze deed dapper mee, tot haar wangen rood werden en haar oren gloeiden. Haar schooltas slingerde achter haar aan, en haar krullen waren nat van het sneeuwwater toen ze eindelijk op een holletje naar huis rende. Uit de verte zag ze al het gele lichtschijnsel van het winkelraam,

dat over de witte stoep straalde. Thuis, fijn thuis dacht ze. Toen ze de deur opendeed, kwam de warmte haar al tegemoet en lekker dat het rook naar zeep en koffie en allerlei specerijen.

„Blijf maar!” wilde ze alweer roepen, maar het was niet nodig, want ineens dook moeders hoofd ergens achter de toonbank vandaan.

„Zo sneeuwjuffer,” lachte moeder. „Ik behoef niet te vragen of je soms sneeuwballen gegoooid hebt.”

„Nou en of,” glunderde Nel, die nu pas merkte dat ze nog vol witte plekken zat. „Leuk hè moeder, nu hebben we vast een witte Kerst.”

„Ho, ho, dat weet ik nog zo niet,” was het antwoord.

„Dat duurt nog een poosje, Nel, dan kan alles allang weer gesmolten zijn.”

„Hè nee, dat hoop ik niet,” wenste Nel uit de grond van haar hart. „Het hoort er zo bij, vindt u niet?”

„Misschien wel, maar we kunnen ook best Kerstmis vieren zonder dat, ja eigenlijk wel zonder alles, als het in ons hart maar Kerstmis is, dat weet je toch wel, hè meisje?” zei moeder ernstig.

„O ja, natuurlijk.” Nel begreep best wat moeder bedoelde, „maar ik mag toch wel blij zijn dat er sneeuw ligt, hè moes?”

„Ja hoor, dat mag je.” Moeder lachte alweer.

„Hanseman heeft ook genoten, maar hij is nu toch maar wat blij, dat hij bij de kachel zit.”

„Is hij binnen?”

„Hij is binnen en jullie krijgen allebei een lekker kopje thee van me,” beloofde moeder, „maar dan wou

ik graag dat jij nog een paar boodschappen voor me deed, Nel.”

„Hè bah, kan Bertus van Laar dat niet doen?” mopperde Nel ineens. Daar ging haar mooie avond, waar ze zich juist zo op gespitst had. Bertus van Laar was een jongen uit de buurt, die deed wel meer boodschappen voor moeder, waarom moest zij er nu aan geloven?

„Nee Nel, Bertus heeft van de week al zoveel voor me weggebracht, dat kost me elke keer een dubbeltje, en dat loopt me teveel op,” zei moeder kort. „Ik zal hem met dit weer toch nog genoeg nodig hebben. Kun jij nu niet eens een keertje helpen?”

„O ja, natuurlijk.” Het klonk allesbehalve van harte. Staande dronk Nel haar thee op en had zelfs geen goed woord voor Hansje. Ze had al bij zichzelf uitgemaakt dat ze zou zorgen om zo gauw mogelijk terug te zijn. Het leek wel of alles haar vandaag tegenliep. Er waren niet veel boodschappen, die Nel moest wegbrengen, maar waar ze heen moest was tamelijk ver. Helemaal naar „De Veldhoek”, de nieuwe villa, die een eind van het dorp af lag, en naar de boerderij van Jonkers, halverwegen het zandpad, dat dicht bij de polder uitkwam. Moeder pakte alles in de zwarte, leren boodschappentas, die ze gemakkelijk aan haar arm kon hangen en zo ging Nel weer opnieuw de sneeuw in.

O, het was eigenlijk helemaal niet erg, dat ze daar door moest, want het was niet eens bijzonder koud en de witte velden en wegen waren zo licht, dat ze

elke boom en struik duidelijk zien kon. Bovendien zat ze er degelijk ingepakt, haar wollen manteltje was heerlijk warm en moeder had haar muts nog eens extra goed over haar oren getrokken en haar das opnieuw zorgvuldig omgeknoopt. De sneeuw kraakte onder Nel's kaplaarzen bij elke stap die ze deed, toen ze buiten was en dat was vrijwel het enige geluid dat er was op de lange landweg, die naar „De Veldhoek” voerde. Af en toe viel er hier en daar een pluk sneeuw van de takken der bomen, die aan de kant stonden, of fladderde een late vogel verschrikt op, maar overigens was het stil, zo stil alsof de hele natuur eerbiedig wachtte op het grote wonder van de geboorte van het Kerstkind, dat nu weldra gevierd zou worden. Maar Nel zag niets van al het moois om haar heen. Ontevreden sjokte ze voort. Was dat nu geen onzin dat zij om dat ene dubbeltje uit te sparen, dat hele eind lopen moest? Wat mankeerde moeder vandaag toch, als vader thuis geweest was, zou het zeker niet gebeurd zijn. Vader deed het allemaal zelf, die ging er alle dagen met de bakfiets op uit, de grote bakfiets waar Nel wel eens een keer in gezeten had. Toen regende het dat het goot en ze had veilig onder het deksel gezeten, dat op een kiertje stond. Niemand kon haar zien, maar zij had overal naar zitten kijken waar ze langs reden. En pret dat ze gehad had. Ja, toen vader nog thuis was. . . .

Bij „De Veldhoek” leverde ze haar boodschappen af aan een knorrig dienstmeisje, dat enkel maar zei, dat het tijd werd, toen ze ze aannam. Nel had echt zin

gehad om haar tong uit te steken tegen de grote bruine deur, die het meisje achter haar dicht sloot, maar ze deed het niet omdat ze zelf vond dat het toch wel een beetje mal was om dat te doen. Haar humeur werd er echter niet beter op en uit pure woede schopte ze tegen een kleine verhoging in de sneeuw, die een flinke keisteen bleek te wezen, welke traag een eindje verder rolde en als een raar zwart ding in de sneeuw bleef liggen.

Nu moest ze nog naar het zandpad. Kràk, kràk ging het onder haar voeten. Er waren huizen aan de kant waarin vrolijk licht brandde en kinderen om de tafel zaten. Kinderen, die er niet op uitgestuurd werden als ze juist zo dólgraag thuisgebleven waren. Als ze daar naar keek voelde Nel zich echt ongelukkig.

Op het lage, rieten dak van de boerderij van Jonkers lag de sneeuw als een dikke, witte muts en uit de schoorsteen kringelde een dun sliertje rook. Nel liep het smalle vlondertje over, dat naar het erf voerde en klopte aan de deur van de deel. Toen moeder Jonkers haar zag, deed ze dadelijk de deur wijd open. Nel moest binnen komen en kreeg een bruine babbelaar uit het blikken trommeltje, dat op het theeblad stond. „Dat is braaf van je, dat je je moeder een handje helpt, nu je vader er niet is,” prees de goedhartige boerin, terwijl ze de tas leegmaakte, „en heb je ook niet een broertje thuis?” vroeg ze.

„Jawel, juffrouw,” zei Nel.

Zonder verder nog iets te zeggen pakte vrouw Jonkers drie grote eierkoeken in een papier en stopte ze in de

lege tas. „Hier, en de groeten aan je moeder, en zeg dat ik van de week eens aankom,” zei ze enkel toen ze Nel de tas overreikte.

„Dank u wel,” antwoordde Nel een beetje beschaamd. Ze voelde wel dat vrouw Jonkers veel beter van haar dacht, dan ze in werkelijkheid was en dat was niets prettig.

Toen ze weer buiten kwam, was het opnieuw zachtjes gaan sneeuwen. Het was fijne sneeuw, die prikte als ze tegen je gezicht kwam en nu voelde Nel ook dat haar voeten ijskoud werden. Vreemd was dat, daar had ze anders nooit last van. Ze stapte wat vlugger door, nee maar, het leek wel of ze met haar blote voeten door de sneeuw ging. Haar voeten waren nat....! Nu keek ze naar haar kaplaarzen. Bij het licht van een lantaarn stampte ze de sneeuw er wat af en.... daar zat een groot gat in de ene teen en de andere zou ook wel niet dicht zijn. Even schrok Nel. Dat gat moest er wel in gekomen zijn toen ze daar straks zo nijdig tegen die steen schopte, maar ze troostte zich spoedig. Die kaplaarzen waren toch oud. Nu zou ze meteen nieuwe krijgen, van die mooie glimmende, deze waren al zo akelig dof en ze zaten vol krassen. Of zou ze leren vragen? Ans Veenstra had ze van bruin leer, zo droeg niemand ze, omdat ze veel duurder waren dan van gummie, maar je deed er ook veel langer mee. Als ze dat moeder eens vertelde.... misschien.... wie weet....

Veel monterder dan ze weggegaan was, kwam Nel weer thuis. „Kijk eens, m'n voeten zijn klèts,” zei ze

en liet moeder doodkalm de gehavende laars zien.

„Kind toch!” schrok moeder. „Je hebt bepaald ergens tegen aan gestoten. Ik zal ze eens nazien en als het even kan, zal ik vragen of de schoenmaker er een stukje op plakt. Trek maar gauw droge kousen aan, de boterhammen staan al klaar en hier zijn je warme pantoffels.”

Een stukje erop? Dat had Nel helemaal niet verwacht. „Die kaplaarzen zijn immers niets meer waard,” sputterde ze. „En ik loop niet met lappen op m'n schoenen.”

„Als ze nog gemaakt kunnen worden, koop ik geen nieuwe. Daar is geen geld voor, Nel,” zei moeder kalm. „Zijn de boodschappen netjes bezorgd?”

„O ja.” Nel haalde de eierkoeken van vrouw Jonkers uit de tas, waarop Hansje een luide indianenkreet aanhief, en ze vertelde wat de vriendelijke boerin gezegd had.

„Kijk eens aan,” glunderde moeder en ze keek zo vergenoegd, alsof ze iets heel kostbaars gekregen had.

„Wat is dat fijn als de mensen zo met je meeleven.”

Nel snapte er niet veel van. Hoe kon moeder nu zo blij zijn met die drie onnozele koeken? Het duiveltje van de ontevredenheid was door die geschiedenis met de kaplaarzen alweer opnieuw in haar hartje gesloten. Toen ze even later eindelijk droog en met warme voeten in de gezellige huiskamer achter de winkel zat, vond ze de avondboterham met moeder en Hansje toch niet zo fijn als ze zich eerst voorgesteld

had en durfde ze over dat van de club nog helemaal niet te beginnen.

Ze besloot ermee te wachten tot moeder Hanseman naar bed gebracht had. Het duurde lang voor het zover was, want de winkelbel ging ook nog enige malen, maar toen nog onverwacht, begon moeder er zelf over. Het was stil in huis, nu Hansjes hoge stemmetje en trappelende voetjes tot rust gekomen waren en het heen en weer gedraaf van moeder eindelijk gedaan was. In de winkel waren de grote lichten al uitgedraaid, alleen in de etalage brandden ze nog. Moeder had de stopmand voor zich op tafel gezet, maar verder deed ze er niets aan.

„Ik wou eens even met je praten, Nel,” zei ze.

Met grote ogen keek Nel haar aan. Moeders stem klonk zo ernstig, net of ze iets heel treurigs ging vertellen. „Je zult wel gemerkt hebben, dat het hier niet meer gaat zoals vroeger,” begon moeder.

„Hoe bedoelt u?” Nel vond het bepaald griezelig.

„Ik bedoel dat we vader missen,” vervolgde moeder.

„Niet alleen dat hij niet meer bij ons is, maar ook in de winkel. Het is nu zoveel moeilijker geworden, nu ik alles alleen moet doen, begrijp je dat niet?”

Nel knikte maar, natuurlijk begreep ze dat, daarvoor kwam juffrouw Steenders altijd om moeder te helpen, maar ineens begreep Nel nog meer, waar ze van tevoren nog helemaal niet aan gedacht had. „Verdienen we nu minder?” vroeg ze.

„Ja Nel, veel minder. Ik had het je eerst nog niet willen zeggen, maar ik geloof toch dat je het weten moet.

Je zoudt het trouwens wel gemerkt hebben, we moeten heel, heel erg ons best doen en verschrikkelijk zuinig zijn, dan kunnen we hier doorkomen als God ons helpt. Wil m'n meisje me daarbij terzijde staan?" „Ja, moeder." Nel zei het werktuiglijk, het duizelde haar een beetje. Nu begreep ze opeens alles, dat van de club, het boodschappen wegbrengen en de kaplaarzen. Zuinig zijn en je best doen, dat betekende, zo lang mogelijk met alles doen als maar even kon, allerlei vervelende werkjes opknappen en helemaal geen pretjes, want dat kostte geld, de club kostte ook geld. . . . Ze voelde dat ze een brok in haar keel kreeg en dat er tranen in haar ogen sprongen.

„Ik had zo graag meegedaan met de club, u weet wel, wat ik u vertelde van mevrouw Veenstra," hakte ze nog.

„Het gaat niet, Nel. We zullen zo goed mogelijk zien te zorgen voor de mensen die gewend zijn, dat we ze met Kerstmis bedenken, maar meer kunnen we nu niet doen. Dat is nu eenmaal niet anders."

De olie in het theelichtje knetterde. Moeders hand trok de stopmand naar zich toe en greep een van de kapotte kousen. Nel zag opeens hoe smal en wit die hand was, gek dat ze dat nooit eerder gezien had of verbeeldde ze het zich maar? Nee, het was zo, moeder was helemaal wat magerder geworden dan vroeger, dat kwam omdat ze nu zoveel harder moest werken en misschien ook wel omdat ze verdriet had, dat alles niet meer zo goed ging als toen vader thuis was.

Akelig moest dat zijn als je zo je best deed.... Moe-
der zat nooit stil, ze werkte van de morgen tot de
avond.... Kijk nou toch eens wat een groot gat er in

die kous van Hanseman zat....

Ineens sprong Nel op. Ze sloeg in een ommezien alle-
bei haar armen om moeders hals en gaf haar een
stevige zoen. „Ik zal u wel helpen, hoor,” beloofde ze,

„maak u zich om mij maar niet ongerust.”

„Malle Nel,” moeder liet van schrik de kous met maasbal en al uit haar handen vallen en ze had zowaar tranen in haar ogen, maar toch lachte ze en op dat ogenblik voelde Nel zich zó blij, zó blij.

HOOFDSTUK III.

Nou, ik vind het mal, hoor!”
Nel hoorde nog net, hoe Ans dit zei, terwijl haar manteltje aan de kapstok hing. Ans was natuurlijk weer omringd door een zwerm vriendinnen en het was gek, maar altijd als ze Ans zoiets hoorde zeggen, had ze het gevoel dat dit op haar sloeg. Ze slenterde een beetje eenzaam de lange schoolgang door naar het klasse-lokaal.

Het was veel erger geweest dan ze gedacht had, toen ze een paar weken geleden aan Ans had moeten zeggen, dat ze niet mocht meedoen met de club. Ans had er helemaal niets van begrepen.

„Mag je niet?” had ze stomverwonderd gevraagd.
„Het is toch voor arme mensen.”

Nel had zich bepaald geschaamd. „We geven altijd zelf met Kerstmis wat,” had ze zich verdedigd. Het was haar onmogelijk geweest aan Ans uit te leggen dat het eenvoudig niet kon, dat ze thuis nu zoveel zuiniger moesten leven, dat er eigenlijk niet eens een paar nieuwe kaplaarzen voor haar afkonden en Ans had haar schouders erbij opgehaald alsof ze zeggen wilde: Bah, wat miserabel krenterig. Dezelfde dag

nog had ze in haar plaats Eva van Houten gekozen, een stil, saai kind, die nu erg blij was, dat ze mocht meedoen.

Het was een nare tijd voor Nel geworden. Na schooltijd was ze meestal alleen. Haar beste vriendinnen zaten in de club en hadden het in deze dagen zo druk, dat ze zich bijna niet met haar bemoeiden. De Woensdag- en Zaterdagmiddagen vooral duurden eindeloos nu er niemand was, waar ze heen kon gaan of die haar eens kwam afhalen en op school zelf was het nog het naarest van alles. Er schenen allerlei prettige geheimpjes door de klas te waaien, waaraan zij, Nel, geen deel had en geen mens merkte hoe ongelukkig ze zich bij dit alles voelde.

Vanzelf had ze zich extra ingespannen gedurende de repetities voor het Kerstrapport. Haar aardrijkskunde, haar jaartallen, ze had er avond aan avond op geblokt, terwijl moeder naaide of kousen stopte en Hanseman boven in z'n bedje lag en als ze boodschappen moest wegbrengen, had ze er vaak een spelletje van gemaakt door op de lange, stille wegen allerlei sommetjes uit haar hoofd uit te rekenen. De beste van de klas, dat wilde ze nu vooral worden, om vader, — ja, maar ook om Ans en al de anderen. Daarin zouden ze dan toch tenminste tegen haar opkijken. Nu was het de laatste dag voor de vakantie. De hele klas zat al gereed om straks te beginnen, maar er was nog geen juffrouw. Ze waren eigenlijk allemaal een beetje ongedurig, nu ja, dit was ook geen echte schooldag. Als het elf uur was, zouden ze stellig al naar

huis mogen, vrij, helemaal tot het volgend jaar. Maar eerst zou de juffrouw nog vertellen. Een mooi Kerstverhaal of zo en de boeken en schriften zouden ingeleverd moeten worden en het aller-, allerlaatst zouden de rapporten tevoorschijn komen. Hier en daar werd wat gegicheld en gefluisterd. Ans Veenstra was al een paar maal naast haar bank gaan staan en had de anderen een beetje lawaaierig iets toegeroepen. Ze schudde haar blonde krullen en boog zich half over Jo Bosman.

„Zeg Jo, ik heb geen punt aan m'n potlood, heb jij er niet een voor me vanmorgen?” fluisterde ze zo luid, dat iedereen het horen kon.

„Vang maar, m'n laatste, ik heb zelf nog maar een peukie,” ginnegapte Jo.

Kletterend viel het potlood op Ans' bank.

„Fijn, dank je. Je moet wat voor een ander over hebben, hè?”

Ans zei het zo luid, dat Nel een kleur als vuur kreeg. O die nare, hatelijke toon van Ans. Dit was zo duidelijk op haar bedoeld, dat er geen vergissing mogelijk was. Ze begonnen er trouwens allemaal een beetje om te lachen. Diep, diep ongelukkig voelde Nel zich. De juffrouw van de derde klas kwam op het rumoer toelopen. „Grote meisjes, die nog geen minuut alleen kunnen zijn,” mopperde ze.

Het werd dadelijk rustig, maar het was Nel alsof ze de spottende blikken van de hele club in haar rug voelde priemen en of ze daarbij hun gedachten kon horen: Wat gierig om niet eens wat voor arme stak-

kers te willen maken en geen vijf cent per week te kunnen missen en dat nog wel voor mensen die een winkel hebben.

Toen het negen uur was kwam hun eigen juffrouw en deed als naar gewoonte het morgengebed.

Op het tafeltje naast het bord lagen de stapeltjes rapporten, die ze er zoeven zorgvuldig had neergelegd en daarnaast lag het grote vertelboek, waaruit misschien zou mogen worden voorgelezen. Zo'n laatste ochtend was het net een beetje feest. De schriften en penhouders werden opgehaald, de kastjes leeggeruimd en daarna zongen ze nog met z'n allen:

U, o God U loven wij

en

De herdertjes lagen bij nachte.

Toen kwam het verhaal en terwijl de juffrouw vertelde, was het doodstil. De tijd vloog. Haar kalme stem klonk rustig door het lokaal. „Er lag overal sneeuw, de hele wereld zag er precies uit als nu en het was geweldig koud.” Er ging bepaald een zucht van verlichting door de klas, toen de beide kinderen, die in die sneeuw verdwaald waren, weer veilig in hun eigen huis waren.

„Mooi,” zeiden er een paar.

Toen kwamen de rapporten.

Nel zat van spanning stokstijf in de bank. Gerrie Vink, die naast haar zat, tuurde door de hoge ramen met aandacht naar de lucht. „Het vriest,” fluisterde ze. Nel knikte. Ze wist dat het er voor Gerrie niet zo

erg op aan kwam of haar rapport bijzonder mooi was. Gerrie was de oudste van een heel groot gezin en als ze van school kwam zou ze thuis haar moeder moeten helpen. Nu keek ze naar de lucht om te weten of het nog vroom. Als het bleef vriezen, bovenop de sneeuw van de laatste dagen, dan werden stellig de wegen spiegelglad en moest Gerrie's vader helpen bij het zandstrooien. Dat betekende extra verdiensten en dat konden ze midden in de winter best gebruiken.

Daar was de stem van de juffrouw weer. „Voor ik jullie de rapporten uitreik moet ik even vertellen dat ik deze keer, niet zoals anders, lang heb moeten aarzelen om uit te maken wie wel de mooiste cijfers toekwam. Nel Verschuur is de beste van de klas en dat heeft ze door haar ijver ten volle verdiend, dan komt Ans Veenstra en van haar had ik eerlijk gezegd hogere verwachtingen gehad, want ze kan beter, maar heeft, naar het mij voorkomt, haar aandacht niet altijd voldoende bij haar lessen gehad. Dan Nettie van Dam....”

Nel hoorde het niet verder. Ze had een kleur als vuur gekregen, dus toch.... het was gelukt. Zij was weer de beste van de klas, voor de derde keer, met sprongen voor Ans Veenstra.

Met trillende vingers hield ze de grote gele enveloppe vast. Ze kon er nog niet dadelijk toe komen om het bekende dunne boekje eruit te halen en naar haar cijfers te kijken, het had haar nog te veel overweldigd. Vader, ging het door haar heen, wat zou hij blij zijn. Het was of ze zijn goedgevertrouwde gezicht al voor

zich zag: „Dat heb je goed gedaan, Nel.” Dat had hij de vorige keer ook gezegd en nu, nu zou het nog veel fijner wezen, omdat hij maar zo zelden thuis was.

Het ging precies zoals ze gedacht hadden, om elf uur mochten ze allemaal naar huis.

„Je vindt het zeker fijn, hè?” zei Gerrie Vink, toen ze netjes in de rij in de gang stonden.

„Nou.” Nel straalde.

Op het schoolplein holde ze het hek uit, zonder er aan te denken dat de bevroren sneeuw op de weg hier en daar reeds gevaarlijk glad was. Een fietser die juist de hoek om kwam moest afstappen. Nel zwenkte nog juist langs z'n voorwiel heen de stoep op, maar toen rolde ze meteen om en bonsde met een smak tegen Jo Bosman op. Opnieuw verloor ze haar evenwicht en maaide in haar wanhopige poging om overeind te blijven, met haar ellebogen rakelings langs de mouw van Ans Veenstra, die aan de andere kant liep. De schooltas, die Ans losjes onder haar arm droeg, viel met een plof op de grond en al de boeken en schriften, die ze met de vakantie mee naar huis zou nemen, rolden over het trottoir.

„Akelig, naar mispunt!” schold Ans buiten zich zelf van drift.

„Kan ik het helpen?” brieste Nel.

„Natuurlijk kun je het helpen, je moet uitkijken,” vinnigde Jo, die al begonnen was om alles bij elkaar te zoeken.

De man met de fiets probeerde er weer op te stappen en keek nog eens glimlachend achterom, maar Ans

en Nel stonden als twee kemphanen tegenover elkander.

„Je deed het er om,” tierde Ans woedend.

„Je bent niet wijs.”

„Nee, dat ben jij alleen natuurlijk met je mooie rapport, waar je je zo voor uitgesloofd hebt.”

„Hoepel op, je bent jaloers!”

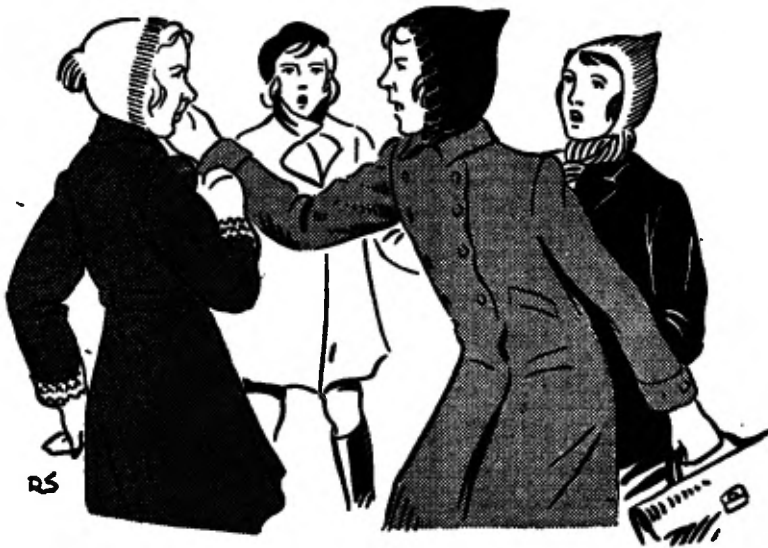
„Jaloers?” Ans lachte opeens hard en schamper en keerde zich om naar Jo Bosman, die het laatste boek juist in de tas geborgen had en er nu mee kwam aandragen.

„Ze denkt dat ik jaloers op d'r ben,” zei ze spottend.

„Zeker omdat het zo'n miserabel, krenterig kruidenierskind is.”

Pats. In een onbeheerste woede-aanval had Nel Ans pardoes een slag in haar gezicht gegeven. Onmiddellijk sloeg Ans terug. Ze gleden allebei uit en rolden over elkaar heen op de bevroren sneeuw. Het ging alles zo vlug dat Nel nauwelijks zelf meer wist wat ze deed. Ze zag niets meer, alleen hoorde ze nog de stem van Jo Bosman, die „Ans! . . . Ans! . . .” gilde en het geluid van snel naderende voetstappen op de harde grond. Ze sloeg en trapte in het wilde weg. Haar schooltas had ze zonder erbij te denken van zich afgeslingerd. Haar muts was ze kwijt en haar haren hingen voor d'r gezicht. Iemand trok er aan, zodat ze bijna gilde van pijn. Er werd tegen haar benen geschopt, die vast wel bont en blauw zouden zijn. Opeens was er echter een heldere, duidelijke stem, maar die tegelijk boos en verschrikt klonk: „Kinderen,

schaam je je niet?....” Er was een hand die haar vastgreep, zodat ze weer overeind kon komen en toen keek Nel in het bekende gezicht van juffrouw De Groot, de klasjuffrouw. Ze schrok. Ans stond een eind verder de sneeuw van haar mantel te vegen, ze

zag vuurrood en Nel.... ze had wel door de grond willen zinken.

„Is dat nu Kerstmis?” zei juffrouw De Groot zachtjes, als had ze het enkel tot zichzelf. Ze nam Nel bij een arm, raapte in het voorbijgaan haar schooltas van de grond, die ergens tegen een hek stond en ging toen naar Ans. „Komen jullie maar mee,” gebod ze. Dwars door de nieuwsgierige kinderschaar heen, die bij het zien van de vechtpartij tussen meisjes nog wel,

van alle kanten was komen aanlopen, liepen Ans en Nel nu elk aan een kant van de juffrouw het schoolplein over, weer terug naar de klas.

Naast elkaar in de bank werden ze gezet.

„Kinderen, wat spijt me dat,” was het eerste wat juffrouw De Groot zeggen kon. „Hoe kwamen jullie tot zoiets met het grote feest van de geboorte van onzen Heiland in het vooruitzicht?”

Even was het stil. „Ik viel per ongeluk tegen Ans aan,” zei Nel zo zachtjes dat het nauwelijks te verstaan was.

„Moest je daarom zo gauw boos worden, Ans?” vroeg de juffrouw weer.

„Ik.... ik dacht dat ze het expres deed. M'n hele schooltas viel leeg,” stotterde Ans.

„Ik vind het verschrikkelijk verdrietig, dat dit juist nu heeft moeten gebeuren,” hernam de juffrouw weer. „De Heere Jezus is immers op aarde gekomen om vrede te brengen. Hoe kunnen jullie nu Kerstfeest vieren als er zo spoedig haat in je hart is. Denken jullie niet dat de Heere deze dingen verafschuwt?”

„Ik werd driftig,” prevelde Nel.

„Drift is zonde,” ging juffrouw De Groot door.

Ans borg eensklaps haar gezicht in haar handen en begon zachtjes te huilen.

„Geven jullie elkaar nu maar een hand en laat dan alles over zijn. En vergeet vooral niet vanavond aan den Heere te vragen of Hij jullie dit vergeven wil,” besloot juffrouw De Groot.

Aarzelend ging Nel's hand naar die van Ans, die er

de hare een beetje slap omheen legde.

„Zo, ga dan nu naar huis en doe voortaan niet meer zulke malle dingen.” Juffrouw De Groot liep al naar de deur. Ans en Nel stonden allebei op en schoven stil langs haar heen. Samen kwamen ze de stoep af, waar Ans al dadelijk door haar wachtende clubgenoten omsingeld werd.

Met haar schooltas onder haar arm, waarin het glorieuze rapport zat, liep Nel een beetje moedeloos en eenzaam de weg op naar huis.

HOOFDSTUK IV.

En nu was vader er.

Ja, dat was eigenlijk voldoende om alle narigheid op slag te vergeten. Vader, die er in z'n soldatenpak zo echt uit zag om trots op te wezen en die vertelde dat hij zo heel erg naar hen verlangd had. En dan die verhalen over de uren die hij op wacht had moeten staan, midden in de nacht als het zo stil was op de hei dat je een haas kon horen lopen en hij gespannen had staan luisteren of hij niet ergens heel ver weg het geronk van vliegmachines hoorde . . . en over oefeningen en marsen Ach, die kibbelpartij op school leek er zo klein en nietig bij. Achteraf kon Nel zich niet begrijpen dat ze zich over dat hele gedoe met de club zo druk gemaakt had. Krenterig kruidenierskind, had Ans gezegd, maar dat was niet waar, want in de winkel onder de toonbank lagen de drie grote pakken, die ze net als andere jaren vanavond met vader zou mogen wegbrengen en morgen zouden ze haar allemaal met vader in de kerk zien zitten, vader die zo flink was en er zo kranig uitzag

„En hoe gaat het op school, Nelleke?” haalde vader

haar opeens uit haar gepeinzen. Hij had Hanseman op z'n schoot, die zijn soldatenmuts had opgezet en liet hem zachtjes paardje rijden. Met een sprong was Nel overeind, terwijl moeder zat te glimlachen. In het hoekje op de schoorsteenmantel lag de bekende gele enveloppe. Met schitterende ogen reikte ze die aan vader over.

„Zal ik eens raden, Nel?” vroeg hij.

„Ja!” Nel glunderde.

„Op een na de laatste.”

„Mis, mis.” Nel sprong haast een meter in de lucht van plezier, maar toen zei ze er vlak achter: „Dat meent u niet.”

„Nee, daar heb je ook gelijk aan,” antwoordde vader, „dan zal ik nog maar een keer raden: Jij bent.... nummer drie.”

„Weer mis, weer mis!” Nel genoot.

„Nummer twee dan.”

„Ook niet.”

„Nummer.... één?” Vader keek vragend naar moeder, die lachend ja knikte.

„Nee maar.... dat is dan de derde keer,” zei hij verbaasd. „Dat is mooi, Nel, dat is erg mooi. De beste van de klas.... dan heb je wel heel goed geleerd.” Hij nam het grijze boekje uit het omslag en keek naar de cijfers. „Een acht voor rekenen, een negen voor taal, een negen voor aardrijkskunde.... Welzo meisje, moet je professor worden?”

„Nee, schooljuffrouw, fijn hè vader?”

„Ja Nel, dat is zeker fijn, ik zal eens even kijken of ik

nog wat voor je heb." Met het mooie rapport voor zich op tafel, haalde vader achter Hansje om z'n portemonnaie tevoorschijn en nam er een nieuw blinkend kwartje uit.

„Asjeblieft jongedame, eerlijk verdiend.”

„O, dank u wel.” Toen ze uit school kwam had Nel van moeder al een handvol zuurtjes gehad, rooie frambozenballen waar ze juist zo van hield.

„Je hebt een goeie dag, Nel,” vond moeder.

„Ikke ook hebbe! Ikke ook hebbe!” riep Hanseman.

„Nee, jij krijgt wat anders.” Moeder liep al naar de kast om voor hem een biscuitje uit het trommeltje te halen en Hansje liet zich voor die gelegenheid dadelijk van vaders knie afglijden.

Langzaam deed vader het grijze boekje weer in de enveloppe en Nel zag hoe er onderwijl een diepe rimpel tussen zijn ogen kwam, net of hij heel ernstig nagedacht over iets dat erg moeilijk was.

„U vindt het toch wel prettig, Vader?” kon ze niet nalaten te zeggen toen ze zijn bezorgde gezicht zag. Hè, het was net of vader er toch lang zo blij niet mee was als vroeger, dacht ze een beetje spijtig.

„Natuurlijk vind ik het prettig,” vader lachte alweer.

„Wil ik je eens wat zeggen, Nel, ik vind dat jij een flinke, knappe meid bent en moeder denkt er vast ook zo over, nietwaar moeder?”

„Ja hoor,” knikte moeder tevreden.

Toen ging de winkelbel. Moeder liep dadelijk naar voren en vader trok over z'n soldatenpak z'n witte jasje aan.

Ik moet het me natuurlijk verbeeld hebben, dacht Nel.

„Wil jij figuren voor me knippen?” vroeg Hansje.

„Ja, kom maar,” zei ze opgewekt.

Het werd erg druk in de winkel en die hele verdere middag knipte Nel kabouters, sterren, bomen en zelfs allerhande dieren uit gekleurd papier, die Hansje netjes in een zwart schrift plakte. Het werd een bonte verzameling, maar het stond zo aardig op die donkere ondergrond, dat ze er zelf schik in kreeg. Achter de glazen deuren kon ze vaders stem horen als hij lachte of grapjes maakte met de klanten, net als vroeger. En als hij met z'n sterke armen de bonen door de grote koffiemolen maalde, maakte dat zo'n vertrouwd knerpend geluid, dat het net klonk of de molen er ook blij om was, dat vader weer achter de toonbank stond.

Zelfs juffrouw Steenders, die gekomen was om de vaten te wassen, liep in de keuken zachtjes te neuriën en moeder keek ook veel vrolijker dan anders.

Dat komt allemaal omdat vader er weer is, dacht Nel bij zichzelf en heel diep in haar hartje fluisterde een stem nog iets heel fijns:

Morgen is het Kerstmis.

Toen het donker was ging ze samen met vader op stap om de kerstpakketten weg te brengen. Moeder had de kraag van Nel's mantel hoog dichtgeknoopt en ze hadden de oude rieten koffer weer bij zich, net als andere jaren.

Uit de gezellige lichte winkel stapten ze in de donkere, koude straat. Vertrouwelijk had Nel haar hand door

vaders arm gestoken. Nu behoefde ze niet bang te wezen voor uitglijden, vaders zware laarzen stapten zo stevig over de bevroren grond. Bij het licht van een lantaarn keek ze eens naar vaders gezicht, dat strak stond van de kou en onwillekeurig kneep ze even in de ruige stof van z'n soldatenjas.

„Nelleke,” zei vader.

Manke Diene was het eerst aan de beurt. Haar huisje lag een heel eind weg. Ze moesten door nauwe kronkelstraatjes en over een bruggetje, dat volgestrooid lag met as voor de gladheid, maar toen zagen ze al in de verte het ene verlichte raam met de uitstalling van goedkoop snoepgoed en het houten bord, waarop bij het flikkeren van de lantaarn er vlak tegenover, te lezen stond: Hier verkoopt men petroleum.

Op de hoek van de straat deed vader de riemen van de mand los en gaf Nel het ene pak waarop moeder geschreven had: Aan de weduwe Zijp. Voor de Kerstdagen.

Nel wist al wat ze doen moest. Met het pak onder haar arm stapte ze naar het huisje van Manke Diene. Voorzichtig gluurde ze tussen de flessen met pijpen drop en zoethout door, in het kleine winkeltje, dat eigenlijk maar een voorkamertje was. Er was niemand.

Toen deed ze vlug de glazen deur open, waarvan het belletje heftig rinkelde en schoof handig het pak over de houten tafel, die dienst deed als toonbank. Ze hoorde nog net hoe Manke Diene met haar vreemde ongelijke stap haastig door het gangetje kwam slof-

fen en maakte dat ze wegkwam. Vader was haar al een eindje tegemoet gelopen. Samen bleven ze op een afstand staan kijken, hoe Manke Diene het pak in haar handen nam en heftig haar hoofd schudde.

„In orde,” lachte vader.

Ze gingen verder naar de weduwe Lammers, die alle dagen uit werken ging om voor haar zes kinderen te zorgen en naar Gerrit de Goei, die in Indië geweest was en helemaal alleen woonde, ver aan de buitenkant, waar hij z'n bijen, z'n geit en z'n varkens hield en op z'n oude dag leefde van de opbrengst van z'n bouwlandje.

Nel hoorde duidelijk z'n houten been op de vloer van het kamertje bonzen toen ze voorzichtig aan de bel getrokken had en in het gele licht, dat op de witte sneeuw viel, toen hij de deur opendeed, zag ze hoe blij z'n gezicht opklaarde toen hij het bekende pak gewaar werd.

„Fijn, hè Vader,” zei Nel, toen ze met de lege mand, die nu zo licht als een veertje woog, in de stille avond naar huis terugkeerden.

„Ja Nel, ik zou die Kerstboodschappen niet graag willen missen,” antwoordde hij en Nel vond dat z'n stem een beetje vreemd klonk.

„Maar dat hoeft toch niet?” vroeg ze opeens verschrikt.

„N-nee, maar ditmaal was het toch minder dan de vorige keren en dat vind ik niet prettig.”

Daar had je weer hetzelfde waar moeder het ook over had gehad. Alles moest zuiniger, moest minder, niets

kon er meer gewoon net als vroeger. Het sloeg al haar vreugde van deze wandeling ineens weg. Naar, akelig naar was het, dat verschrikkelijke geknibbel op alle mogelijke dingen. Ze keek eens omhoog naar vaders gezicht. In het schemerige licht dat er was van de heldere vrieslucht en de witte sneeuw, zag ze weer die eigenaardige rimpel tussen vaders ogen, die rim-

pel, die er ook geweest was toen hij haar rapport in de enveloppe gedaan had. Maar het rapport kon toch niets te maken hebben met dat nare van minder geld verdienen en zuinig zijn? Of . . . daar opeens, daar had ze het. . . . Als ze later door zou leren, kostte dat immers ook geld. . . .

Nel zuchtte ervan, zwaar en diep.

„Wat is er, Nel?” Vader boog zich een beetje tot haar over. „Je steunt als een oude juffrouw.”

„Ik vind het zo jammer,” zei ze zachtjes.

„Bedoel je van die pakketten? Daar zat heus nog genoeg in, hoor, zo erg is het nu ook weer niet,” trachtte vader haar gerust te stellen.

„Ach nee, van alles.” Nel wist niet hoe ze het allemaal zeggen moest. Even, heel even streek ze haar gezichtje tegen vaders jasmouw.

Vader drukte haar arm wat vaster tegen zich aan.

„Het gaat niet altijd zoals wij het graag zouden willen, Nelleke,” zei hij zacht. „Ik zou er heel wat voor over hebben als ik weer voorgoed bij jullie kon blijven, dan ging alles ook veel beter, dat snap je zeker wel, maar dat mag nu eenmaal niet. God vindt het blijkbaar het beste dat ik nu ander werk doe en daar mogen we niet over mopperen, we mogen alleen maar bidden, of Hij ons helpen wil om alles zo goed mogelijk te volbrengen.”

„Mag ik ook bidden of Hij u weer gauw voorgoed thuis wil laten komen?” vroeg Nel.

„Natuurlijk mag je dat.”

„Dan zal ik dat vast en zeker doen,” beloofde ze. „En

denkt u dan dat de Heere dat heus zal verhoren?"
„Verhoren dat is vast, daar behoef je niet aan te twijfelen," verzekerde vader, „maar of Hij precies zal geven wat je vraagt, dat moet je aan Hem overlaten. Zijn wijsheid weet beter dan wijzelf wat goed voor ons is, daarom mag je ook nimmer het „Uw wil geschiede" in je gebed vergeten, ten teken dat je je voor Zijn raadsbesluiten buigt, want anders is je gebed geen bidden meer, maar enkel een kinderachtig dwingen en dat mag natuurlijk niet."

Nel antwoordde niet, ze had het best begrepen. Bidden, wat was dat eigenlijk iets moois, dacht ze. Was het geen wonder op zichzelf dat God, die zo groot en machtig en wijs is, op zo'n ogenblik naar je luisterde? Ze herinnerde zich opeens al de keren dat ze oneerbiedig gebeden had, voor en na tafel bijvoorbeeld, met haar gedachten heel ergens anders. Dat zou ze nu nooit, nooit meer doen. Met heel haar hart zou ze vragen of de Heere vader weer thuis wou laten komen om voor hen te zorgen, en dan zou ze het verder helemaal aan Hem overlaten.

Er kwam eensklaps een heel rustig gevoel over haar, zo rustig als ze het in geen dagen gekend had. Al was het eens wat moeilijk, je kon immers altijd op God vertrouwen, als je maar bad en je best deed, dan zou Hij je altijd helpen, dan behoefde je nergens bang voor te zijn, want Hij wist wat goed voor je was.

De grote landweg, waar ze liepen, was lang en eenzaam en aan weerskanten was de witte wereld zo ver en wijd. Twee verloren mensen leken ze daarin, vader

en Nel, en opeens moest Nel denken aan de twee mensen die ook op Kerstavond op een lange weg liepen, de weg van Nazareth naar Bethlehem. Ze waren arm en heel moe en die nacht konden ze geen ander onderkomen vinden dan een stal. . . .

Wat was zij dan eigenlijk rijk, dat ze hier liep met vader, ze hadden arme mensen zelfs nog wat kunnen geven, al was het niet zo overvloedig als andere jaren en thuis wachtte nog een warme kamer en een zacht bed.

Stap, stap gingen hun voetstappen op de harde grond, vaders stevige schoenen naast die van Nel. Hoog boven hun hoofden fonkelden de sterren. Nel keek er naar, allemaal kleine lichtjes waren het. De ster van Bethlehem, zou die er ook bij zijn, vroeg ze zich af. Ze tuurde en zocht tot ze er een vond die groter was dan al de andere. En terwijl ze liepen ging die ster met hen mee. Mooi was dat, ze moest er maar steeds naar blijven kijken.

„Wat een sterren, hè Nel?” klonk vaders stem opeens vlak naast haar.

„Ik vind het zo prachtig,” fluisterde Nel helemaal onder de indruk.

„Dat is het ook Nelleke, vooral op een avond als deze, dan letten de mensen er ook meer op dan anders. Maar eigenlijk zijn ze er altijd, zie je, ook overdag, al kun je ze dan niet zien. Het is er net mee als met Gods liefde, die is er ook altijd, al zie je die wel eens niet, als je het moeilijk hebt in je leven.”

„Ja,” zei Nel.

Fijn was het die wandeling op Kerstavond met vader. Ze had het helemaal niet koud, ofschoon het toch geducht vroom en ze vond het zelfs jammer dat ze zo langzamerhand alweer haast thuis waren. Ze kneep eens in vaders arm.

„Zullen we de Bosweg gaan, Vader?”

„Bevalt het je zo goed?” Vader lachte. „We zullen toch maar de naaste weg nemen, voor moeder snap je, die doet het nu helemaal alleen en het kon wel eens druk zijn.”

Ja, dat was waar.

Een kwartier later stond vader alweer in zijn witte jasje in de winkel. Hansje was allang naar bed gebracht en ook voor Nel was de dag nu ten einde. In haar kamertje lag ze nog geruime tijd na te denken over alle dingen die er die dag gebeurd waren en haar avondgebed werd veel langer dan anders. Eerst om de vechtpartij met Ans, waarbij ze om vergeving moest vragen voor haar felle drift en toen om vader en moeder, dat het toch weer net mocht worden als vroeger, toen alles gewoon was en vader thuis voor hen kon zorgen. „Maar niet mijn wil, doch Uw wil geschiede,” bad ze er dapper achteraan.

De volgende morgen was het Kerstmis.

Zo gauw ze haar bed uit was maakte Nel met haar adem een gaatje op de bevroren ruiten om naar buiten te kunnen kijken.

Alles zag er nog precies uit als de vorige avond. Het kleine binnenplaatsje, het dak van het schuurtje, het

lag allemaal vol sneeuw, sneeuw die hard en vast was geworden door de vorst. Ze vergat er bijna bij hoe koud het was. Een witte Kerst, dacht ze blij. Ze wist zelf niet waarom ze het zo prettig vond dat er overal sneeuw lag, ze zou vandaag toch het meest in huis blijven, maar Kerstmis en sneeuw dat hoorde zo echt bij elkaar, vond ze.

In de huiskamer snorde de kachel dubbel gezellig nu het in de winkel nogal donker was door de neerge-laten gordijnen.

Samen met vader en moeder ging ze naar de kerk, terwijl juffrouw Steenders op Hansje paste en voor de koffie zorgde. Het was vol in de kerk, ze zag er heel wat goede bekenden. Manke Diene was er en de weduwe Lammers. Ze zaten vlak naast elkaar dicht bij de preekstoel. Jo Bosman kwam met haar moeder vlak voor hen zitten en aan de overkant zat Ans Veenstra. Toen ze omkeek zagen ze elkaar aan, Nel knikte en Ans groette met een verlegen lachje terug. Zo was het goed en het had ook niet anders gekund, het was immers Kerstmis. Nel was anders wel benieuwd of Ans alles nu werkelijk echt voorgoed vergeten zou zijn, of dat ze na de vakantie weer opnieuw hatelijk en ongenaakbaar zou doen, dan zou ze.... nee, dan zou ze niets. Had ze niet gisteravond pas den Heere om vergeving gevraagd....?

Er was wat geschuifel, vader stond ook op. De dominee was binnengekomen en de dienst ging beginnen. Aandachtig luisterde Nel naar de mooie Kerstprediking. „Vrede op aarde,” ja maar dan niet alleen op

Kerstmis, maar het hele jaar. „Laat er iets in onze harten komen van Uw grote liefde.”

Vreemd, het was net of de dominee het expres tegen haar zei. Er was zo weinig liefde in haar hartje geweest de laatste tijd, dat wist ze zelf het beste. Ze was blij toen ze na de dienst de mooie, bekende Kerstliederen kon meezingen. Toen ze weer naar huis gingen toverde de zon allemaal kleine lichtpuntjes op de witte wereld. Het werd een echte Kerstdag. Terwijl ze naar de kerk waren had juffrouw Steenders de kamer versierd en hier en daar wat sparregroen neergelegd. Er waren ook leuke kandelaartjes gemaakt van uitgeholde aardappelen met rood vloei-papier er omheen, waarin witte kaarsjes stonden. Dat laatste vooral vond Hanseman prachtig en hij vroeg telkens weer opnieuw wanneer ze zouden mogen branden.

Maar dat gebeurde pas 's avonds of liever gezegd omdat het al zo vroeg donker was, laat in de middag. Juffrouw Steenders was de hele dag te gast geweest en nu kwam ook nog haar nicht, die altijd bij haar in huis was.

De kaarsjes knetterden even, toen ze werden aangestoken en ze gaven zelfs al gauw een beetje warmte. In het zachte licht ervan las vader daarna het Kerstevangelie. Toen vertelde hij de hele Kerstgeschiedenis nog eens met zijn eigen woorden, opdat ook Nel en Hanseman het goed begripen zouden. Ademloos zat Nel te luisteren.

„Een ernstige man en een jonge vrouw liepen over de

lange weg van Nazareth naar Bethlehem. De man had zijn jonge vrouw op een ezel gezet omdat ze zo moe was, dat ze bijna niet verder kon. Die man heette Jozef en de vrouw Maria, uit het geslacht van David, maar niemand wist wie ze waren....” Nel moest

weer denken aan de vorige avond en ze zag die beiden voortgaan onder een met sterren bezaaide hemel; ze zag ze ook aankloppen aan al de huizen, waar niemand een plekje voor hen over had. Telkens weer klopten ze aan en telkens weer werden ze afgewezen. Het gaf haar werkelijk verlichting toen er eindelijk een mens bleek te zijn die medelijden met hen had

en hun een plaatsje gaf in de stal waar ze op het stro mochten slapen en toch had ze natuurlijk al die tijd geweten dat het zo gaan zou. Hansje zuchtte ervan. Vader kon ook zo mooi vertellen, moeder en vrouw Steenders en haar nicht zaten doodstil.

„Toen werd het Kindje geboren, het Kindje dat al zovele eeuwen beloofd was en dat de grootste Koning zou zijn die er ooit op aarde geleefd had,” ging vader verder. En weer later: „Maria nam het Kindje in haar armen, ze wikkelde Hem in doeken om Hem ten minste te beveiligen voor de ergste kou. Ze had geen bedje voor Hem, want er was niets in hun armelijke schuilplaats dat daarop leek, omdat die eigenlijk alleen maar voor de dieren bestemd was. Toen lei ze Hem maar in een kribbe, een soort bak waaruit het vee gewoonlijk at, een kribbe gevuld met stro. . . .”

Vader vertelde nog veel meer die avond en hij had het ook over Gods liefde, die zo groot geweest was dat Hij Zijn enigen Zoon voor de zonden der mensen op de wereld liet komen, arm als geen ander. . . .

„En daarom worden wij er met Kerstmis misschien nog het meest aan herinnerd dat het onze plicht is om altijd en overal aan onze medemensen zoveel liefde te geven als maar mogelijk is. We moeten veel voor elkaar over hebben, ook al kost het ons wel eens moeite. Waar God de wereld zo heeft liefgehad, mogen wij met het schamele beetje liefde dat wij geven kunnen, zeker niet ten achter staan.”

Weer dacht Nel aan de vechtpartij en al de hatelikheden die er geweest waren tussen haar en Ans. Ze

zag nog veel meer tekortkomingen, onvriendelijke woorden en gemopper als moeder haar vroeg om boodschappen te doen en ze nam zich vast voor dat dat voortaan beslist anders zou worden.

Toen vader ophield tracteerde moeder op chocolademelk en krentenbrood, ook wel een beetje omdat vader thuis was en ze vertelde op haar beurt een heleboel verhalen uit haar eigen jeugd, tot zelfs juffrouw Steenders op dreef kwam en ook oude herinneringen ging ophalen. De avond vloog om. Het allerlaatste mocht Hanseman de kaarsen uitblazen en zongen ze nog:

Stille nacht, heilige nacht

en toen, toen was Kerstmis eigenlijk zo goed als voorbij, want de volgende dag moest vader alweer weg.

„Zul je je best blijven doen en moeder eens een handje helpen?” had vader aan Nel gevraagd toen ze eens met z'n tweetjes alleen waren. „Geloof me, kindlief, je moeder verdient het meer dan je denkt in deze tijd,” had hij er nog bijgevoegd.

„Natuurlijk vader,” had Nel grif beloofd en toen ze vaders bezorgde gezicht zag, had ze ineens weer aan het rapport gedacht. Vader sprak er niet over, maar zoals het nu was, zou ze toch zeker ook niet kunnen doorleren als ze van school kwam. Even aarzelde ze. Zou ze er vader nu meteen naar vragen? Ach waarom, het antwoord kon ze immers wel raden en het zou vader enkel maar verdriet doen.

Eigenlijk was het niets leuk dat ze zo gemakkelijk leerde; als ze met alles meer moeite had, als ze bijvoorbeeld net was als Gerrie Vink. . . . Er flitste iets door Nel's hoofd. . . . Als ze minder goed leren kon, dan zou vader er helemaal geen hinder van hebben als ze later geen onderwijzeres kon worden en moeder ook niet. Moeder zou haar zelfs best in het huishouden kunnen gebruiken. Als ze. . . . als ze dan eens net deed of ze het niet meer kon. . . . ?

Ja, maar dan zou ze ook vast nooit, nooit schooljuffrouw worden, nooit voor een klas staan later, nooit kinderen sommen mogen leren of taal of schrijven. . . . Nou ja, maar als dat nou toch niet kon? Het ging er eigenlijk alleen maar om, dat vader en moeder over haar dan tenminste niet behoefden te tobben. Goed, daar zou ze wel voor zorgen.

De tijd ging verschrikkelijk gauw om zo'n laatste dag. Het was al een beetje schemer toen ze met z'n allen naar het station stapten.

„Over veertien dagen ben ik weer bij jullie, als God wil,” zei vader. Maar veertien dagen leken ontzettend lang nu het ogenblik al meer en meer naderde dat de trein zou binnenkomen om vader mee te nemen ver, heel ver van hen vandaan.

Voor de laatste maal tilde vader Hanseman nog eens hoog op in z'n armen en in een stil hoekje van het tamelijk drukke perron kregen moeder en Nel nog eens een extra zoen.

Toen reed de trein al voor.

Met z'n allen liepen ze er naar toe.

Door al het lawaai was er geen gelegenheid meer om veel te zeggen, maar dat hoefde ook niet, het enige wat ze alle vier dachten was toch slechts dat ze hoopten dat de veertien dagen maar gauw om zouden gaan.

„Als u weer komt is het al volgend jaar,” zei Nel ineens, maar ze had er dadelijk spijt van, want het was net of de tijd dat vader weg was nu nog langer zou duren.

„Een goed uiteinde en een gezegend begin,” wenste moeder met een erg vreemde stem.

„Jullie ook, ik zal gauw schrijven,” was vaders antwoord.

Langzaam begon de trein te rijden, maar al gauw ging het harder en nog harder.

„Dag! Dag!” brulde Hanseman en alle drie bleven ze wuiven tot vaders zakdoek, die tot het laatste toe uit het portier bleef wapperen, niet meer te zien was. Stil, heel stil en zo diep mogelijk in hun kragen gedoken liepen ze daarna door de koude winteravond naar huis.

HOOFDSTUK V.

Nei Verschuur, nu let je alweer niet op," bromde juffrouw De Groot al voor de derde keer die morgen.

Met een kleur als vuur boog Nel zich over haar leesboek. Ze hoopte maar dat de juffrouw nu niet vragen zou waar ze gebleven waren, want dan zou ze er helemaal niets van afweten. Ze gluurde eens naar Gerrie Vink en bemerkte tot haar schrik dat die zelfs een heel andere bladzijde voor zich had en ze durfde niet eens dadelijk omslaan. Gelukkig kreeg ze geen beurt. „Noortje Welders," zei de juffrouw kort en het dunne stemmetje van Noortje Welders las meteen verder. Maar Nel voelde dat de ogen van de juffrouw nog altijd op haar gericht waren. Nog dieper boog ze zich over haar boek. Pas toen het volgende meisje aan de beurt was durfde ze weer op te kijken. Voorzichtig sloeg ze haar blad om en glimlachte een beetje verlegen naar Gerrie.

O ja, ze wist het wel, dat ze tegenwoordig lang zo goed niet meer oplette als vroeger, maar dat hinderde immers niet. Als ze er maar geen straf mee opliep, want straf dat betekende schoolblijven en school-

blijven dat was afschuwelijk, dat wilde ze niet. Als ze school moest blijven, zou ze later heel hard naar huis moeten hollen en dan zou moeder misschien weer zeggen: „Kind, ben je er nu pas? Kijk eens, de boodschappen die daar staan hadden eigenlijk om vier uur direct weggemoeten,” of: „Nee, Nel, er is niets meer weg te brengen. Nu je zo lang uitbleef heb ik Bertus van Laar wel moeten roepen,” net als laatst en dat mocht niet, ze had vader toch beloofd dat ze moeder zou helpen.

De zon scheen dwars door de klas heen, over de hoofden der kinderen en met brede lichtbanen op de platen en kaarten aan de wand. Op het bord was ook zo'n dikke, schuine lichtstreep vol beweeglijke stofjes. Nel moest er telkens naar kijken. Zo leuk was dat. Je kon al goed zien dat het voorjaar begon te worden, alles was al zoveel lichter. De geranium in de vensterbank had al knoppen, die bloeide vroeg dit jaar, maar buiten was nog niets te zien. Toen ze laatst naar de boerderij van Jonkers moest, had ze er juist op gelet of er nog geen sneeuwkllokjes waren. Ze wist precies het hoekje waar ze elk jaar bloeiden, links van het zandpad aan de rand van het bos, maar er was nog geen sprietje boven de grond uitgekomen. 't Kwam misschien wel doordat het zo'n strenge winter geweest was dit jaar, of eigenlijk nog was, want het vroom nog altijd en het was nu toch al bijna Pasen.

Het was gauw gegaan dit keer. Kerstmis leek nog niet eens zo erg lang geleden. Zou dat komen omdat ze het tegenwoordig zo druk had? Ze deed nu niet alleen

boodschappen, maar ze hielp moeder ook al in het huishouden, precies zoals ze beloofd had. Juffrouw Steenders had haar zelfs geleerd hoe ze kousen moest stoppen. Een naar werkje, ze leerde veel liever een hele rits jaartallen of een moeilijke aardrijkskundeles, dan al die gaten te moeten dichtmaken. Je kon toch nooit merken dat de stopmand ooit leegkwam, er lagen telkens weer andere kousen in die stuk waren. Maar ja, het moest toch gedaan worden en leren dat kwam er nu niet meer zo erg op aan.

Nee, leren kwam er nu niet meer zo erg op aan. Als vader thuis kwam vond hij een ijverige Nel, die stof afnam, schoenen poetste, de tafel dekte en boodschappen deed, maar op school wist juffrouw De Groot niet wat ze met zo'n trage onoplettende leerling beginnen moest.

Toen de leesles was afgelopen werden de taalschriften rondgedeeld. Onder Nel's werk stonden heel wat rode strepen. „Geschuerde vorjaarsnevelen” had ze geschreven en „riselende reitpluimen”, domme, olie-domme fouten die ze vroeger zeker niet gemaakt zou hebben. „Beter opletten” stond er onder. Ach ja, Nel lette wel op, maar juist genoeg om niet teveel school te moeten blijven.

„Ik heb een acht,” fluisterde Gerrie Vink verrukt.

Nel knikte, ze durfde haar schrift niet te laten zien. Ze schaamde zich voor Gerrie. Over een paar weken kwamen de Paasrapporten en als ze daaraan dacht kon ze een leeg, naar gevoel van binnen maar moeilijk onderdrukken. Dan was het net of ze alles verkeerd

gedaan had, of ze net als vroeger haar best had moeten blijven doen. Maar ze werd immers toch geen schooljuffrouw, wat gaf het dan ook. Later zou ze toch altijd maar nare werkjes moeten opknappen, zoals stof afnemen en kousen stoppen.

Nel zuchtte. „O lieve Heer, maak toch dat vader weer thuis mag komen, want het is allemaal zo verschrikkelijk moeilijk,” bad ze.

Onwillekeurig deed ze weer een beetje beter haar best, maar dat was vreemd, het wilde niet. Vroeger kostte een taallesje haar bijna geen moeite en nu. . . . bij elk regeltje moest ze een poos nadenken. Er was een heleboel dat ze vergeten was en ook veel dat ze niet wist omdat ze te weinig had opgelet. Nel besepte opeens dat ze de laatste paar maanden heel wat verknoeid had. Nog voor ze er op bedacht was ging de schoolbel. Boeken en schriften werden opgeruimd en juffrouw De Groot sprak het gebed.

In de gang was het weer het gewone clubje dat in de hoek bij de kapstokken stond en als altijd had Ans daar weer het grootste woord.

Ans Veenstra, ach, die was nu helemaal niet naar meer tegen Nel. Ze zei haar gedag als ze haar tegenkwam en ze maakte nooit meer een hatelijke opmerking, maar verder bemoeide ze zich ook niet met haar. En de anderen: Jo Bosman, Noortje Welders en Greet Veltkamp, juist de meisjes waar Nel altijd het best mee had kunnen opschieten, die waren nu voortdurend maar om Ans heen. Ze hadden altijd allerlei dingen te bespreken, ze waren, nu ja, ze waren de

club geworden en daar stond Nel buiten.

„Zeg, m'n vader zou me vanmiddag met de auto komen halen, zal ik vragen of jullie een eind mogen meerijden?” hoorde Nel Ans zeggen.

Net een prinsesje vond Nel haar, zoals ze daar stond in haar blauwe manteltje met het grijze bont. Haar blonde krullen dansten om haar hoofd toen ze met een sprongetje haar muts van de kapstok mikte.

„Ja døl Ans, wat gezellig, zou het mogen?” riepen ze allemaal.

„Alleen die het verst weg wonen natuurlijk,” bedisselde Ans. „Er is plaats voor vier, ik weet zeker dat vader dat goed vindt.”

Opgewonden stoven ze met z'n allen Nel voorbij en toen leek het wel of de gang ineens was uitgestorven. Betsie Verbeek stond er nog en Fietje Maas, de twee nichtjes, die altijd samen naar huis gingen en ook nog een paar kinderen uit een andere klas, die vermoedelijk hadden moeten nablijven.

Buiten klonk het aanzetten van een motor en het geroeop van jolige meisjesstemmen. Nel beet zich op haar lip. Zij woonde een heel eind weg. Als ze erbij gehoord had, was ze vast ook mee genodigd. Mee in de auto met Ans. . . . Ze kreeg er bijna tranen van in haar ogen.

Ze knoopte haar manteltje dicht en trok een beetje moedeloos haar muts over haar oren. Toen werd er eensklaps een hand op haar schouder gelegd.

„Ga eens even mee, Nel.”

Het was juffrouw De Groot. Ze liep al vooruit weer

de klas in en Nel volgde gedwee, ze ging een beetje verbaasd op haar eigen plaats zitten en juffrouw De Groot boog zich half over de bank heen naar haar toe. „Ik wou eens even met je praten, Nel,” zei ze. „Je werk is meer dan slecht de laatste tijd, dat ben ik niet

van je gewend. Kun je me niet vertellen hoe dat komt?”

Nel voelde zich ontzettend in het nauw gedreven. Zeggen hoe dat kwam, hoe kon ze dat? Je kon toch tegen de juffrouw niet vertellen dat je het eigenlijk een beetje met opzet deed, omdat het net moest lijken of je toch niet zo heel goed kon leren?

Zwijgend bleef ze enkel maar voor zich uit kijken.

„Je doet precies of de school je helemaal niets meer

schelen kan, waarom is dat? Je kunt het mij toch wel zeggen?" drong de juffrouw aan.

Stil schudde Nel van nee.

„Het spijt me, Nel, maar dan zal ik toch eens met je vader en moeder moeten praten, want zo gaat het niet. Je wilt toch zeker niet beweren dat je niet beter kunt?"

Bijna onmerkbaar haalde Nel haar schouders op.

„Jawel, dat weet je heel goed, dat behoef ik je niet eens te zeggen. Je kunt veel en veel beter, maar je doet het niet. Waarom doe je dat niet, Nel? Jij, die met Kerstmis nog het mooiste rapport van de klas had."

Weer haalde Nel even haar schouders op. Ze wou maar dat de juffrouw haar liet gaan. Ze kon het immers toch niet uitleggen, dat van vaders bezorgde gezicht en van moeder die nu zo verschrikkelijk zuinig moest zijn en dat ze daarom. . . . o nee, dat ging niet, ze zou niet weten hoe ze dat moest zeggen en dan. . . . ze wreef eens met haar vingers over de bank.

De deur van het andere lokaal ging open en de juffrouw van de derde klas keek om de hoek.

„Ik kom," zei juffrouw De Groot. Ze wachtte nog even, blijkbaar dacht ze dat Nel toch nog wel iets zeggen zou, maar het bleef stil. Een beetje ongeduldig ging ze daarna naar de lessenaar.

„Ga maar naar huis, Nel, ik zal dezer dagen wel eens met je moeder praten," zei ze dan.

Het klonk niet erg vriendelijk. Onhandig stuntelde Nel de bank uit en prevelde iets van een groet. Ze

was blij toen ze eindelijk buiten was.

Een scherpe wind blies haar rechtstreeks in haar gezicht. Wat was alles toch moeilijk, wat was alles toch verschrikkelijk moeilijk, dacht ze, terwijl ze met haar handen in haar zakken het verlaten schoolplein over liep. Als juffrouw De Groot nu maar niet bij moeder kwam. . . . ze had het wel gezegd, maar als ze morgen nu weer eens beter haar best deed. . . . wie weet vergat ze het dan wel. Iets binnen in haar zei dat juffrouw De Groot het wel niet zou vergeten, want echt haar best doen, helemaal echt zoals vroeger, dat wou ze immers niet, dat kon ze niet om vader en moeder die het enkel maar niet jammer mochten vinden dat ze straks niet zou kunnen doorleren. Nel zuchtte, het was precies een heel moeilijke rekensom, telkens kwam er iets niet uit en de oplossing kon ze maar niet vinden.

Een torenklok begon ergens hoog in de lucht een wijsje te spelen.

Kwart over vier.

Ze zette het meteen op een lopen, ze liep zo hard tot ze er warm van werd. Ze holde eigenlijk het meest om dat nare, lege gevoel dat er weer van binnen was, kwijt te raken, maar dat lukte niet, het bleef heel diep in haar hartje zitten en ging overal met haar mee.

Buiten adem kwam ze de winkel binnen gestormd.

„Dag Moes, zijn er nog boodschappen?”

„Zo Nel, nee, deze keer niet kind,” zei moeder.

Ze merkte gelukkig niet dat het al zo laat was en ging meteen mee naar binnen.

Nog hijgend deed Nel haar muts en mantel af. Ze vond het toch wel een beetje jammer dat ze er niet op uit kon. Ze had dit keer juist zo'n zin gehad in een erg verre boodschap. Ze had onderweg dan meteen kunnen zien of er nog elzenkatjes waren en in zo'n lang eind kon je ook aan een heleboel dingen lopen denken. . . . Er was echter niets aan te doen, ze moest nu wel binnen zitten.

In de kamer kwam Hanseman al met z'n blokken aansjouwen en in de keuken schildte juffrouw Steenders de aardappelen.

Met een smak liet Hansje onverwacht al z'n blokken tegelijk op tafel vallen.

„Hè Hans, je doet me schrikken,” mopperde Nel, maar ineens klaarde haar gezicht op. Op de schoorsteenmantel prijkte een bekende enveloppe: Vader! Een brief van vader.

„Heeft vader geschreven?” vroeg ze verrast.

Moeder stond bij de theetafel met de rug naar haar toe. „Ja Nel, maar vader schrijft dat hij Zaterdag niet komen kan, alle verloven zijn ingetrokken, er mag niemand meer naar huis,” zei ze verdrietig.

Hè bah, nu dit weer. Het leek wel of er tegenwoordig enkel maar vervelende dingen gebeurden. Ze herinnerde zich best dat ditzelfde kort geleden ook nog eens geweest was en toen was vader wel drie weken weggebleven.

„Waarom is dat nu?” pruilde ze.

„Ik weet het niet, Nel,” antwoordde moeder. Ze had een kopje thee ingeschonken en kwam bij de tafel zitten. Juffrouw Steenders kwam ook even uit de keuken. „Het is een nare toestand,” vond ze. „Zouden we dan oorlog krijgen?” vroeg Nel verschrikt.

„Dat verhoede God,” zei moeder, „maar we mogen er toch wel heel ernstig om bidden dat we ervoor bewaard mogen blijven.”

Juffrouw Steenders zat hierbij hevig ja te knikken, ten teken dat ze het volkomen met Nel's moeder eens was. Allemaal dachten ze op dat ogenblik aan hetzelfde, de vreselijke dingen die er zouden kunnen gebeuren als het eens werkelijk zover kwam en die ze zich toch eigenlijk niet eens goed konden voorstellen. Alleen Hansje begreep nog niets van dit alles. Hij had z'n kopje melk met een heel klein scheutje thee er in achter elkaar opgedronken en was weer verder gegaan met z'n blokken. Al hoger en hoger werd de toren die hij aan het maken was. Maar bij de laatste blokken stortte het prachtige bouwwerk plotseling ineen en bij al het lawaai van de neervallende stenen vergaten ze voor een ogenblik dat heel erge dat ze vaag in gedachten hadden zien gebeuren.

HOOFDSTUK VI.

En nu was het alweer Mei. De dagen waren al zoveel langer geworden dat het nog niet eens helemaal donker was als Nel 's avonds naar bed ging. Ook nu lag ze nog een beetje soezerig naar de bonte bloemen op het gordijn te staren, dat moeder zojuist had dichtgeschoven. De rozen en de anjelieren die er op gedrukt waren leken wel te gloeien in het zachte schemerlicht dat er doorheen scheen. Ze moest er aldoor naar kijken, zo mooi vond ze het. Het was net of al die bloemen levend waren en ineens moest ze aan de zomer denken. Het zou niet lang meer duren, dan was het al zover. Ze verlangde wel heel erg naar de zomer. Het was ook zo'n strenge winter geweest en een nare winter ook nu vader weg was. Alleen Kerstmis, als ze daaraan terugdacht, dat was nog een lichtpuntje temidden van al de donkerheid die ze voor zich zag. Vooral die avond met vader, toen ze pakketten weggebracht hadden en later toen de kaarsen brandden en vader vertelde.... maar voor het overige.... Haar Paasrapport was ook afschuwelijk geweest. Natuurlijk,

dat had ze kunnen weten, maar dat het zo slecht zou wezen als het er tenslotte had uitgezien, had ze toch niet verwacht.

Nu was Ans Veenstra nummer één geworden.... Ze dacht ook weer aan die Woensdagmiddag, toen juffrouw De Groot eensklaps de winkel was komen binnenstappen. Ze had het uit de huiskamer gezien en van louter schrik was ze helemaal naar de zolder gierend, waar ze ellendige ogenblikken doorbracht en niet eerder tevoorschijn durfde komen voor ze zeker wist dat de juffrouw weg was. Maar toen ze weer beneden kwam had moeder tot haar verwondering in het minst niet boos of verdrietig gekeken. Ze had alleen maar gezegd: „Je moet voortaan maar niet meer zoveel in het huishouden helpen, Nel, ik geloof dat het beter voor je is als je af en toe eens een flink eind gaat wandelen.”

Ja, dat was vreemd geweest.... Nel vocht met haar slaap. Ze dacht ook nog aan vader. De vorige Zondag had ze hem voor het laatst gezien. 's Maandagsmorgens heel vroeg was hij alweer weggereisd.... Misschien zou hij nu wel ergens op wacht staan.... Ze zag hem in haar verbeelding al lopen met het geweer aan z'n schouder.... Een heel andere vader dan hij thuis was.... Hij liep maar steeds heen en weer.... heen.... en.... weer...., niemand.... mocht over.... de grens komen....

Het volgende ogenblik lag Nel in een diepe slaap.

Heel vroeg in de morgen werd ze echter opeens wak-

ker. Het klokje op de kast wees pas vier uur, maar toch was het al volop dag.

Buiten achter de schuttingen van de huizen, die aan de andere kant van het binnenplaatsje lagen, was een rumoer van veel stemmen en hoog in de lucht klonk

het geronk van vliegtuigen. Nel ging rechtop in haar bed zitten.

Wat was dat?

Weer waren er burenen die elkaar iets toeriepen, ze kon niet verstaan wat ze zeiden, maar het was natuurlijk over de vliegtuigen. Zouden het.... misschien.... vreemden....?

Met een ruk gooide ze de dekens van zich af en liet zich tegelijk op de grond glijden. Op haar blote voeten liep ze naar het raam, dat ze wijd opengooide. Het geronk van de vliegtuigen was nu nog duidelijker. Een paar angstige vogels scheerden vlak langs haar heen en heel in de verte.... daar werd.... geschoten....!

Ze schrok er van. Doodstil bleef ze even staan. Weer werd er geschoten.

Boven de huizen aan de overkant vlogen wel vijf, zes vliegtuigen. Bij de kerktoren waren er ook en ginder achter de gasfabriek.... Het rommelde in de lucht of het voortdurend onweerde. Daar werd ook geschoten....

Nog opgewondener klonken de stemmen uit de tuinen van de bureu. Nel kon nu heel duidelijk één woord verstaan, een woord dat ze telkens weer hoorde, een vreselijk woord: Oorlog.

Ze merkte niet dat achter haar de deur van haar kamertje was opengegaan en dat moeder was binnengekomen. Ze dacht maar aan dat ene: Oorlog.

Maar dat kon immers niet, dat gebeurde alleen maar in andere landen, hier was het altijd rustig. Hier gebeurde dat niet. Dat.... dat mocht niet. Een paar felle schoten, die'dichter bij leken dan al de andere, deden haar hevig verschrikt een paar passen van het raam teruggaan. Haar hart bonsde. Nu zag ze ook moeder en meteen klemde ze zich in haar angst aan haar vast, terwijl ze alleen maar kon stamelen: „Vader.”

Zachtjes streek moeders hand over haar haren. Ze was op de rand van Nel's bed neergevallen en ze zei niets anders dan: „Ja Nel.”

Nu pas zag Nel hoe bleek moeder was en hoe ze steeds maar met bange ogen naar buiten staarde, buiten waar de vliegmachines nog altijd door de lucht gonsden en waar telkens met kortere of langere tussenpozen de schoten bleven knallen.

„We moeten bidden, Nel,” zei moeder na een poosje. Samen knielden ze neer en toen bad Nel zoals ze nog nooit van haar leven gebeden had. Moeder bad hardop en elk woord dat ze zei bad Nel mee met heel haar hart. Ze baden voor vader, heel lang en vurig voor vader, dat de Heere hem beschermen mocht waar hij ook zijn zou en hem, zo het Zijn heilige wil was, te zijner tijd weer veilig en behouden aan hen zou teruggeven. Ze baden ook voor alle mensen die in gevaar waren en om troost en kracht voor zichzelf in alle moeilijkheden.

Zo stortten ze hun gehele hart uit voor hun trouwen Vader in de hemel en toen hun gebed uit was voelden ze zich moediger en sterker dan ze ooit tevoren geweest waren. Hij zou hen zeker gehoord hebben en wat er ook gebeuren mocht, ze wisten dat de Heere hen nooit zou verlaten en dat ze zich rustig aan Hem konden overgeven.

Nog nooit was de winkel zo vroeg open geweest als op die morgen. Al voor zessen liep Hanseman door het huis met een papieren soldatenmuts op en een houten geweer aan z'n schouder. Juffrouw Steenders was om

zeven uur al in de keuken bezig en geregeld kwamen er mensen in de winkel en allemaal hadden ze het over de oorlog.

Nel zat gedurig, in een hoekje van de divan gekropen, naar de radio te luisteren. Daar waren de luchtwachtberichten zo maar tussen de muziek door. Dan was het heel even stil en meldde de bekende stem dat er weer vliegtuigen kwamen, steeds meer vliegtuigen en soms rammelden de ramen van het dreunen van het geschut. . . .

Er was geen school. Hoe zou het ook mogelijk geweest zijn om iets te leren met je gedachten vol van de erge dingen die er rondom je gebeurden en vooral met je gedachten bij vader. O, Nel had toch zo'n angst om vader. Het zou toch kunnen gebeuren dat de Heere het beter vond hem nu in dit grote gevaar tot zich te roepen. Maar ze kon hem niet missen, o nee, dat zou te vreselijk zijn, ze konden hem geen van allen missen. . . . vader. . . .!

„Wat is dat, zit jij daar te huilen, Nel,” klonk onverwacht de gemoedelijke stem van juffrouw Steenders. „Kom, probeer maar eens wat te doen. . . . en dat nare ding moet je afzetten,” zei ze en met een resolute beweging draaide ze meteen de knop van de radio om. Moeder kwam binnen en Nel probeerde onmiddellijk haar tranen weg te slikken. Moeder had het immers toch al moeilijk genoeg.

„Ik had zoeven het dienstmeisje van de Veenstra's in de winkel,” zei moeder, „en die vertelde dat ze daar binnen vier en twintig uur het huis uit moeten. Het

schijnt daar gevaarlijk te zijn aan de grote weg. Ook wat voor die mensen. Ze wisten nog niet eens waar ze zo gauw naar toe moesten, want hun beste kennissen moeten ook weg en ze wilden het liefst hier in het dorp blijven, omdat mijnheer Veenstra ook hier blijft om te helpen bij de luchtbeschermingsdienst."

„Ja, dat is zeker wat,” beaamde juffrouw Steenders. „Ik heb maar gezegd dat ze gerust hier konden komen,” vervolgde moeder, „als ze tenminste met het eenvoudige wat ik ze geven kan genoegen wilden nemen. Het meisje zou de boodschap overbrengen, ze ging zelf naar haar ouders, zei ze nog.”

„Komt Ans hier?” Nel riep het heel hard van verbazing.

„Tut, tut, daar weet ik niets van,” kalmeerde moeder. „Ik heb alleen maar laten weten dat ik, als het nodig mocht zijn, bereid was om te helpen, het is best mogelijk dat er een geheel andere oplossing gevonden wordt. Ik sprak immers alleen maar het dienstmeisje.”

„Het zal wel niet,” zei Nel en ze wist zelf niet of ze er blij of rouwig om moest wezen. Het zou toch ook eigenlijk te mal zijn. Verbeeld je, de hele familie Veenstra hier in hun armoedige gedoetje, want bij „Lommerlust” vergeleken was hun winkeltje toch maar, nou ja, erg eenvoudig. Ans zou er wel lekker haar neus voor optrekken, moest je net Ans hebben. Het was natuurlijk echt naar voor d'r dat ze uit hun huis moesten, maar eer ze bij hen zouden komen, zou

er toch stellig een wonder moeten gebeuren, meende Nel. Nee, daar kwam niets van.

Maar het wonderlijke gebeurde toch.

Nog diezelfde avond bracht de mooie auto van meneer Veenstra Ans met haar moeder en het allernoodzakelijkste wat ze aan kleren en beddegoed hadden kunnen meenemen, naar het kleine winkeltje van Verschuur.

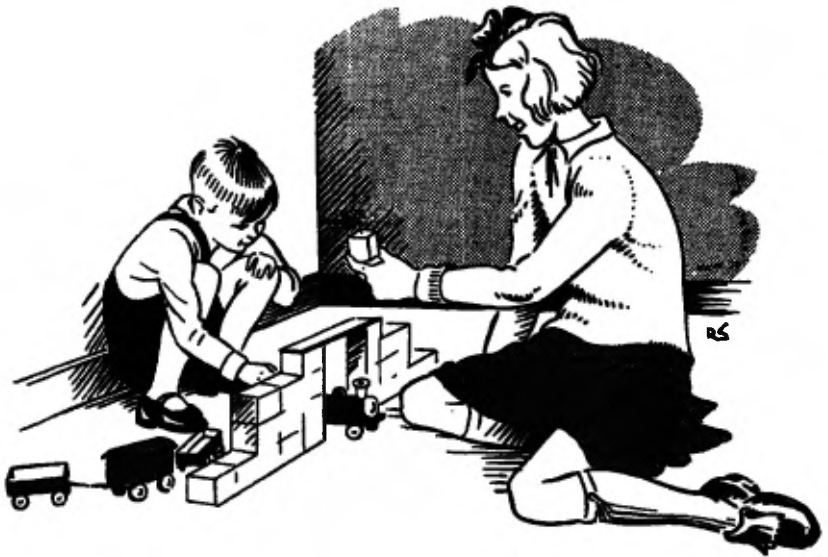
Meneer en mevrouw kregen moeders kamer, terwijl er voor moeder een bed gemaakt werd bij Hansje. En Ans zou met Nel samen in Nel's hokje boven de binnenplaats slapen.

Al deze schikkingen en gebeurlijkheden maakten de dag roerig en druk en dat was maar goed ook, want het leidde Nel's gedachten af van de verschrikkelijke dingen die er buiten gebeurden en temperde haar somtijds bijna ondraaglijke angst voor vader.

Af en toe had ze er wel een beetje tegenop gezien dat Ans zou komen. Maar het viel mee. Zo gauw Ans bij hen was scheen ze totaal te vergeten om vreemd en nuffig te doen. Ze was zelfs enigszins verlegen voor moeder. In een hoekje van de kamer liet ze voor Hanseman z'n houten spoorwagentjes heen en weer rijden en toen de kleine baas ook nog met z'n blokken kwam aansjouwen, bouwde ze tot z'n grote vreugde ook nog een hoge brug voor hem, waar de trein onder door kon.

Tegen Nel zei ze niet veel, maar later op Nel's kamer-tje had ze heel gewoon gedaan, net of er nooit iets tussen hen geweest was en of ze ook nooit maar zo'n

beetje over Nel heen gekeken had. Samen deden ze hun gewone avondgebed, alleen dat van Nel duurde wat langer, omdat ze nog eens extra om bescherming bleef bidden voer vader en toen Ans eindelijk met haar neus boven de dekens uit Nel welterusten wenste, kon Nel toch niet nalaten om te denken: Zou

ze me nu nog een krenterig kruidenierskind vinden? De nacht was lang en donker. Ondanks het feit dat ze heel erg vroeg op geweest was, kon Nel toch niet rustig doorslapen. Telkens schrok ze wakker. In de doodse stilte die haar omringde klonken dan des te angstwekkender de schoten, die dan eens veraf en dan weer dichtbij waren. En ergens heel in de verte was ook het doffe dreunen van kanonnen.... In de dichte duisternis die haar omringde leken al deze

dingen nog veel en veel erger dan overdag. Ze rilde. Licht opsteken kon ze niet, want moeder had behalve in de huiskamer en in de keuken alle lampen uit de fittingen gedraaid en in de kast geborgen, omdat er gezegd was dat er geen sprankeltje licht naar buiten mocht stralen.

Tegenover haar hoorde ze Ans' rustige ademhaling en dat troostte haar een beetje. Vreemd dat Ans nu hier lag, het was anders wel prettig dat ze niet alleen was. Of alleen. . . . Eén was er die toch altijd over je waakte, over hen allemaal, ook over vader, dat wist ze wel.

Toch kreeg ze een bijna onbedwingbaar verlangen om met iemand te kunnen praten, tegen iemand te kunnen zeggen hoe angstig ze was en hoe ze maar niet laten kon om bijna voortdurend aan vader te denken. Vader. . . . o, als ze hem nu eens nooit, nooit meer zien zou. . . . vader, die daar was bij dat heel erge. . . . Ze zat rechtop in bed met haar handen om haar knieën gevouwen en probeerde te bidden, maar het wilde niet lukken, ze kon helemaal geen woorden meer vinden en toen er weer werd geschoten kon ze het niet langer uithouden en riep ze in haar angst opeens heel hard: „Ans!”

Onmiddellijk werd Ans wakker. „W. . . . wat is er?” vroeg ze nog half slaperig.

Weer klonken er schoten.

„Ans, ik ben het, Nel. . . . Ik. . . . ik ben zo bang. . . .”

Er kwam niet dadelijk antwoord.

Dof dreunde in de verte het geschut.

„Ik ben zo bang,” klaagde Nel weer.

„Ik . . . ook,” zei een benepen stemmetje uit het andere bed. Toen schuifelde er wat over de vloer, een hand ging tastend over Nel's voeteneind en hetzelfde benepen stemmetje vroeg smekend: „Mag ik bij je komen liggen?”

„Ja, kom maar,” zei Nel en sloeg tegelijk het dek op. Een paar ijskoude voeten schoven vlak naast de hare en ze merkte dat Ans haar armen onder haar hoofd lei. Ze drukte zich zo ver mogelijk tegen de muur aan om Ans meer ruimte te geven.

„Ik heb zo'n angst over vader,” fluisterde ze.

„Ja,” Ans zuchtte, „dat begrijp ik, maar wie weet maakt hij het beter dan je vermoedt, je hebt er toch voor gebeden?”

„Natuurlijk en moeder ook.” Nel voelde zich bepaald opgelucht dat Ans dit zei, een gebed dat moest toch helpen, tenzij . . . ja alleen tenzij God het anders wilde . . . Dat had vader zelf nog gezegd toen op die Kerstavond, toen ze daar met z'n tweetjes onder de sterren liepen. „Zijn wijsheid weet beter dan wijzelf wat goed voor ons is, daarom mag je ook nimmer het „Uw wil geschiede” in je gebed vergeten.” Het was of ze het hem nog hoorde zeggen.

„O Ans, ik heb toch zo'n goeie vader,” zei ze opeens, en toen, toen kon ze het niet laten, toen moest ze vertellen van die mooie Kerstdagen die ze samen met hem beleefd had. Ze hoorde nog wel de schoten die bleven knallen telkens opnieuw, maar in haar verbeelding was ze in een vredige witte wereld, waarin

ze samen, vader en zij, de pakketten wegbrachten arme mensen en waarin ze droomde van Jozef en Maria die op zo'n zelfde landweg liepen op hun reis van Nazareth naar Bethlehem.

En Ans, ze moest vanzelf wel blijven luisteren, ze had nooit gedacht dat Nel zo mooi vertellen kon. Misschien kon ze het ook nooit zo mooi als juist in deze nacht, temidden van angst en nood, met in haar herinnering dat ene tere plekje vol licht en vrede, waarnaar ze zo hevig terughunckerde.

„Ik wist niet dat jij. . . . dat jullie. . . . nou ja. . . . zo waren. . . . Ik bedoel. . . . ik ben nooit erg aardig voor je geweest. . . .” haperde Ans eindelijk.

„Och, dat geeft niet,” hield Nel zich groot.

Het werd al wat schemerig, heel langzaam begon het daglicht door te breken en het schieten werd ook minder.

„Ik was een echte katekop voor je,” zei Ans weer.

„Ja,” antwoordde Nel, toen bleef het even stil.

Maar na een poosje begon Ans opnieuw: „Zeg. . . . je weet wel de club, hè. . . .” Ze wist toch niet goed hoe ze het zeggen moest, ze streek haar krullen wat naar achteren en keek eens naar Nel, die met gesloten ogen naast haar lag. „Daar moest je toch beslist lid van worden, ik zal het wel met moeder in orde maken. . . . enne. . . . weet je wat ik wou. . . .? De club, dat zijn er altijd zo'n boel, weet je. . . . en ik heb nog nooit een echte vaste vriendin gehad. . . . Zou jij dat willen wezen. . . .?”

Er kwam geen antwoord.

„Zou . . . jij dat willen wezen?” vroeg Ans nog eens. Ze pakte Nel’s hand vast, maar Nel merkte het al niet meer, ze was eindelijk in slaap gevallen. Een ogenblik later sliep Ans ook. Zo vonden de beide moeders in de vroege morgen hun dochtertjes hand in hand rustig ademend, onbewust van de dingen die er rondom hen gebeurden.

HOOFDSTUK VII.

Het tikken van mitrailleurs en het dreunen van geschut was het allereerste wat Nel hoorde toen ze een paar uur later wakker werd.

Ze herinnerde zich dadelijk alles weer. Het was oorlog! Hoe was het mogelijk dat ze had kunnen slapen, ze moest dan toch wel heel, heel erg moe geweest zijn. Bom, bomm, bõmmm ging het in de verte. Een vlieg-machine suisde over het huis.

Weer dacht ze aan vader. „Heere Jezus, bescherm hem toch alstublieft,” bad ze dringend in haar hart. Even bleef ze stil liggen.

Van beneden klonk vaag een gerucht van stemmen. Ze keek eens om zich heen. Ans, dat was waar ook, waar was Ans gebleven?

Op hetzelfde ogenblik ging de deur open en kwam Ans naar binnen. Ze was al helemaal aangekleed. Toen ze zag dat Nel wakker was, stormde ze meteen op haar af. „O zeg, ik moest je net roepen, je moet voortmaken. We hebben je maar zo lang mogelijk laten slapen, maar we gaan allemaal weg. Ze zeggen dat het hier ook gevaarlijk wordt.”

Met een sprong stond Nel naast haar bed.

„Weg? Wij ook? Waar naar toe?”

„Weet ik niet. Vader komt aanstonds met de auto. Je moeder is al druk aan het pakken.”

Buiten ratelde ergens een machinegeweer. „Ans! . . . o . . .” Nel stond alweer te rillen van schrik. Toen holde ze in haar pyama de smalle trap af, het gangetje door naar de huiskamer.

In de deurpost bleef ze verwonderd staan. Was dat hun huiskamer, waar moeder altijd zo pijnlijk netjes op was? Kleren, linnengoed, etenswaren, alles lag er kris kras door elkander over de tafel, de stoelen en de grond verspreid. De divan was overladen met alle mogelijke rommel en midden op de vloer lag moeder voor een openstaande koffer geknield, terwijl mevrouw Veenstra bezig was haar verschillende dingen aan te geven en Hansje met z'n lievelingskonijn in z'n armen door dat alles heen marcheerde.

Toen moeder opkeek zag Nel duidelijk dat ze gehuild had. Ze liep dadelijk op haar toe en legde allebei haar armen om moeders hals, terwijl bij haar zelf ook de waterlanders tevoorschijn kwamen.

„Je moet flink zijn en je gauw klaarmaken. Over een half uur moeten we hier vandaan,” zei moeder gejaagd, terwijl ze haar vluchtig over haar wang streek en met haar eigen zakdoek Nel's tranen wegveegde. Mevrouw Veenstra schonk vlug een kopje thee in. „Hier Nel, drink dit maar even op, het kan wel eens een hele poos duren voor je weer wat krijgt.”

Nel slikte met kleine teugjes, ze kon zelfs haar kopje thee bijna niet naar binnen krijgen.

Zij ook weg, zo maar ineens, zonder zelfs nog goed te weten waarheen, wat was dat vreselijk. Alles om haar heen haastte en jakkerde. Toen begon ze tenslotte ook voort te maken.

Ze was gauw genoeg klaar. Voor de glazen deur van de winkel stond ze even later met Ans naar buiten te kijken. Er kwamen soldaten voorbij, staande op vrachtauto's, met het geweer in aanslag, huilende vrouwen en kinderen met pakken kleren en beddegoed op fietsen en trekwagens geladen en stille, bleke mannen.

Geen van beiden zeiden ze meer iets, Ans niet en Nel ook niet. Ze stonden daar maar en wachtten tot het ook hun beurt zou wezen om weg te trekken, ver van al dit vreselijke, maar ook ver van al het bekende en vertrouwde, de weg naar school, hun eigen veilig thuis en nog veel meer, waarvan ze nu pas begrepen hoeveel ze ervan hielden.

Toen de auto eindelijk voorreed, was het nog een drukte van belang. Achterin gingen de koffers, een kist werd er nog buiten aan gebonden en daarop werd nog wat beddegoed vastgemaakt. Mevrouw Veenstra, moeder en Hanseman kregen een plaatsje in de wagen, terwijl Ans en Nel met z'n tweetjes voorin kwamen te zitten. Nooit had Nel gedacht nog eens op die manier in de auto van Ans' vader te rijden. Het ging allemaal vliegensvlug.

„De meeste mensen gaan met z'n allen op schuiten, maar vader dacht met de auto verder te kunnen komen,” had Ans gezegd. Ze zouden proberen ergens

in de buurt van Bunnik een boerderij te bereiken, waar ze wel eens in de zomer gelogeed hadden, daar zouden ze stellig een goed onderdak kunnen krijgen, als het tenminste mogelijk zou zijn zo ver te gaan.

Nog eenmaal keek Nel om naar de winkel, waarvan het gordijn voor de etalage was neergelaten en waarvoor meneer Veenstra voor ze heengingen nog een paar planken had gespijkerd, hun winkel, die er nu zo vreemd en raar uitzag, net of ze niet van hen was. Toen reden ze weg.

Op de open wegen buiten het dorp kwamen ze nu en dan groepjes soldaten tegen, soldaten met strakke, ernstige gezichten, het geweer in de hand en de oorlogshelmen op. Nel moest telkens kijken of vader er niet bij was, ofschoon ze zo goed als zeker wist, dat het niet kon, vader zat immers zo ver, zo heel ver weg, toch keek ze altijd weer opnieuw, als eens... als eens...

De beide meisjes zaten dicht tegen elkaar aan gedrukt. Achter in de wagen had Hanseman het grootste woord. Meneer Veenstra zei niets, hij zat stil en strak voor zich uit te kijken, de handen aan het stuur. Boven hun hoofden cirkelden nog altijd de vliegtuigen en vervulden de lucht met hun onheilspellend geronk.

Toen... plots... een ervan dook bij een weiland aan de overkant van de weg in glijvlucht omlaag. Er werd iets uitgeworpen... een doffe knal... een zuil van zand en rook... Er was een bom gevallen op vijf minuten afstand....

Nel en Ans gilden, moeder en mevrouw Veenstra ook. Hansje was heel hard gaan huilen en even, heel even zwenkte het stuur in de handen van Ans' vader.

Toch reden ze verder. Er kwamen nog meer vliegtuigen, die eveneens doken en iets uitwierpen. Ergens in de buurt moest luchtdoelgeschut staan, waarop het was gemunt. Meneer Veenstra zwenkte linksaf en gaf vol gas. In razende vaart vlogen ze over een hobbelig, smal pad, toen kwamen ze gelukkig in de beschutting van veel bommen. Kalmer, maar toch met een flink gangetje ging het nu door dorpen en langs wegen die Nel nog nimmer gezien had. Ze wist niet waar ze waren, durfde het ook niet vragen. Niemand zei er meer wat. Bij een kromming van een nauw straatje, waar de bewoners in groepjes buiten de deuren stonden te praten, kwam weer een troep soldaten op de fiets de hoek om gereden. Ze waren vuil en stoffig, alsof ze dagen en nachten in het open veld hadden gelegen en opeens gilte Nel.... Vader!....

Met gierend geknars van remmen hield de auto bijna op hetzelfde moment stil. Een eind verder werd rinkelend een fiets aan de kant gesmeten en een seconde later hield een bemodderde en bestoven soldaat, moeder, Nel en Hanseman alle drie tegelijk in z'n armen. Het was vader.

Wat een ontmoeting. Van louter aandoening konden ze de eerste ogenblikken geen van drieën een woord uitbrengen. Alleen Hansje juichte luidkeels: „Pappa!.... Pappa!....”

Maar het was ook een afscheid. Slechts enkele minu-

ten konden ze er zich van overtuigen dat ze allen nog in leven waren, dan moesten ze weer verder, elk een kant op, het onbekende tegemoet, zonder ook maar enigszins te weten of ze elkaar daarna nog wel ooit zien zouden.

„Moed houden, we zijn in Gods hand,” zei vader tenslotte met een door tranen verstikte stem, toen hij voor het allerlaatst twee hem door het auto-portier toegestoken handen, waar een klein jongensknuistje bovenop lag, in de zijne hield. Toen rukte hij zich ineens los. Bij z'n fiets, waar de kameraden waren blijven wachten, maakte hij met een strak, als uit steen gehouwen gezicht nog eenmaal stram het militair saluut voor de familie Veenstra. Allen wuifden ze terug. De auto zette aan en reed zachtjes vooruit, maar moeder, Nel en Hansemarf bleven den wegfietsenden soldaat temidden van de vier anderen naturen zo lang hij maar te zien was. Nog een armzwaai lang en nadrukkelijk, toen zwenkte hij de hoek om, opnieuw het gevaar, het grote gevaar tegemoet.

Hoe klein en nietig voelde Nel zich bij alles wat er rondom haar gebeurde. Toch was het net of ze Gods beschermende vaderhand, na deze onverwachte ontmoeting met vader, nog duidelijker dan ooit tevoren over haar jonge leventje en over dat van hen allen voelde. Er gebeurde immers nooit iets toevalligs. God zelf had haar verlangen gekend, haar gebeden gehoord en haar dit weerzien gegeven. Alles op deze wereld kwam uit Zijn vaderhand. „Heere Jezus, ik dank U voor deze grote genade,” fluisterde ze. Ze

voelde zich veel kalmer en rustiger dan ze geweest was. „We zijn in Gods hand,” had vader gezegd. Zo was het. Ze wilde zich geheel aan Hem toevertrouwen, ook in deze heel erge moeilijkheden.

Het was al middag toen ze eindelijk hun plaats van bestemming bereikten. „Nu zijn we er bijna,” had Ans gezegd, toen ze na een lange zandweg een smal zijpad opreden. Aan het eind ervan lag een kleine boerderij met een laag rieten dak.

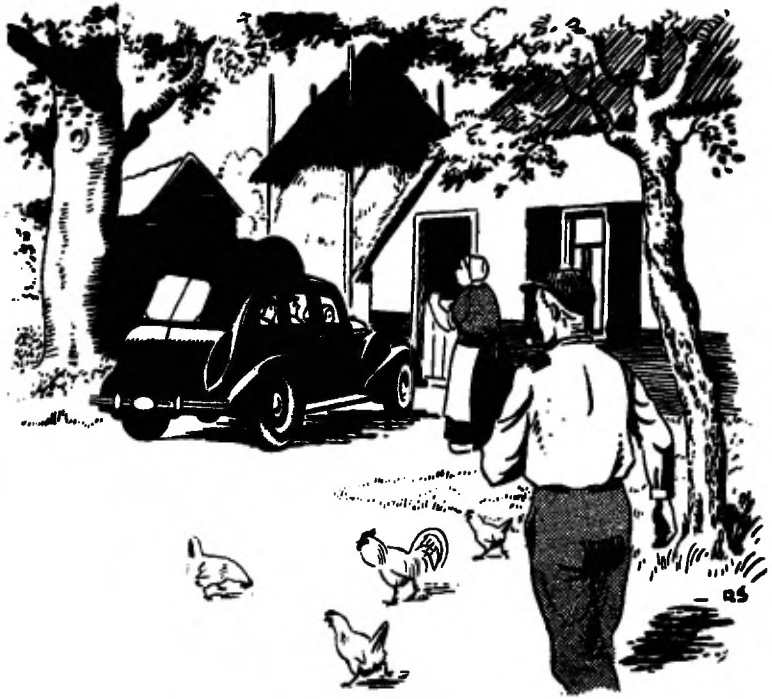
„Komen we gelegen, vrouw Velders?” vroeg meneer Veenstra aan de vriendelijke, dikke boerin, die bij het horen van de auto dadelijk naar buiten was gekomen.

„Of je gelegen komt? Maar meneer Veenstra, al was je met je twintigen, dan maken we maar plaats, dat is Christenplicht zot ik denken,” was het antwoord.

„Wel, wel, wat een toestand.”

Van het erf af achter het huis kwam ook de boer aangelopen. „Was het zo erg bij jullie, dat je er om weg moesten? Da's slim, da's heel slim. Wacht mensen, ik zal je een handje helpen,” zei hij gedienschtig en sjouwde meteen al een zware koffer het huis in.

In de grote huiskamer met de houten vloer en de eenvoudige meubelen kwamen ze allemaal weer een beetje op adem na al de wederwaardigheden van de laatste dagen. Bij de blank geschuurde tafel, de fuchsia's in de vensterbank en het rustige tikken van de oude Friese hangklok was het moeilijk te geloven dat er in de wereld daarbuiten fel en hevig een oorlog woedde, die dood en vernietiging zaaide over steden

en dorpen en waarvoor niets dat leefde veilig was. Wel ronkte ook hier af en toe een vliegtuig hoog in de lucht, maar het was niet te vergelijken met de verschrikkelijke dingen die er verder het land in gebeurden en die ze een dag en een nacht lang hadden meegemaakt.

In een hoek van de kamer zat een meisje van gelijke leeftijd als Nel en Ans. Ze zei niets, maar breide ijverig aan een grove wollen kous.

„Dat is Pleuntje,” vertelde vrouw Velders, „een nichie van me, die is hier al de hele mobilisatie. D’r vader is ook soldaat en d’r moeder ligt al maanden in het ziekenhuis, nietwaar Pleun?”

Schuw knikte Pleuntje van ja. Ze scheen zich allesbehalve op haar gemak te voelen met al die vreemde mensen om haar heen.

Later op de avond, toen ze allemaal wat gegeten hadden en Pleuntje weer opnieuw aan haar kous breide, schoof Ans een beetje naar haar toe.

„Vind jij breien prettig?” vroeg ze.

„Nee, maar het mot af,” was het korte antwoord.

Meer was er niet uit haar te krijgen en het lukte zelfs Ans niet om het gesprek verder voort te zetten.

„Haar vader vecht ook mee,” zei Ans tegen Nel toen ze die avond al vroeg in de bedstee van het kleine opkamertje achter de gebloemde gordijnen lagen.

„Ja,” zei Nel, „je merkt niks aan d'r, zou ze helemaal niet in angst zitten? En d'r moeder in het ziekenhuis, wat naar lijkt me dat. Zou ze ook geen broertjes of zusjes hebben?”

Het was een rustige nacht in de kleine boerderij, versholen tussen het geboomte aan het eind van het smalle grintpad. Het leek er zo ver van de verwarde, rumoerige wereld. Toch, als je goed luisterde kon je heel in de verte het dreunen van het geschut nog wel horen, maar Ans en Nel waren veel te moe om het te merken.

„Morgen is het Pinksteren,” zei Nel nog, toen sliepen ze beiden in.

Het werd een Pinksteren, zoals ze nog nimmer beleefd hadden. Naar de kerk gaan kon niet, omdat er nergens een dienst was en daarom nam boer Velders

die ochtend de bijbel en las zelf het Pinksterevangelie. Ze zaten er allemaal om heen in de grote huiskamer en toen hij klaar was baden ze lang en vurig om Gods licht over deze wereld, opdat het spoedig vrede mocht worden voor alle landen en voor alle volkeren.

In de loop van de dag begonnen Ans en Nel hoe langer hoe meer belangstelling te krijgen voor het stille Pleuntje, dat ijverig hielp bij al wat er te doen was en zwijgend voor ieder klaarstond en de dingen opruimde. „Een saai kind,” had Ans eerst nog gezegd, toen Pleuntje maar niet scheen te willen loskomen en op al haar vragen slechts een enkel woord terug zei, maar haar ernstige gezichtje was toch te vriendelijk om haar „naar” te kunnen vinden en de verwende Ans, die thuis vriendinnen bij de vleet kon krijgen, kon toch niet goed verdragen dat dit eenvoudige kind haar toenadering niet eens op prijs scheen te stellen. Nel had Pleun eens een keer geholpen met stof afnemen en was daarna met haar meegegaan om de kippen te voeren en toen was ze ineens heel wat toeschietelijker geworden. Ze had verteld van haar broertjes en zusjes die een heel eind verderop bij een andere tante waren en van haar moeder die zo erg ziek was, dat ze wel nooit meer beter zou worden.

„Je moet er toch maar om bidden, bij God is alles mogelijk, als het tenminste Zijn wil is,” had Nel haar aangeraden.

Pleun had haar dankbaar aangekeken. „O, maar dat doe ik wel,” had ze geantwoord, „en ik zal ook blij zijn als we vader weer terugkrijgen.”

„Ik ook,” zei Nel uit de grond van haar hart en in dit gemeenschappelijk verlangen voelden ze zich te meer tot elkaar aangetrokken.

Nog diezelfde avond hielp Ans Pleun in de keuken bij het afwassen. Nel wist eerst niet wat ze zag en zelfs de beide moeders en vrouw Velders hadden er even om moeten glimlachen.

Ans, de nuffige, verwende Ans met haar smetteloze jurk en rinkelende armbanden, die zo gauw geneigd was voor alles haar neus op te halen en op de gewone dingen neer te zien, stond dapper voor het aanrecht borden te drogen. Ze had een schort van Pleuntje voorgebonden, dat haar veel te wijd was en ze babelden samen honderd uit. Later zei Pleuntje tegen Nel: „Ik dacht eerst dat die vriendin van je veel te verwaand was om zich echt met iemand zoals ik te bemoeien. Ik ben maar een gewoon boerenkind, zie je, en ze leek me zo deftig, daarom wou ik eerst niet met haar praten, ik dacht dat wordt toch niks, maar ze is me erg meegevallen, ik vind haar aardig, hoor.” „Dat is ze ook,” bevestigde Nel. Ze wist maar al te goed hoe ze zelf ondanks alles Ans toch altijd graag had mogen lijden. Maar tegelijk besefte ze dat al wat er in deze dagen gebeurd was, Ans toch wel veranderd had en haar wat meer eenvoud had geleerd.

HOOFDSTUK VIII.

Even onverwacht als de oorlog begonnen was, was ze ook geëindigd.

Nu waren ze allemaal weer thuis, maar het was een vreemde, droeve wereld waar ze in terugkeerden. In hun dorp waren heel wat huizen vernield en gehavend geworden. Van sommige waren de daken totaal kapot en er waren er ook waarvan alleen nog maar de muren overeind stonden. Hele straten waren in puinhopen herschapen en het leek werkelijk een wonder dat hun oude, trouwe winkel er nog stond.

Wel was de grote deurruit gebroken en staarde de theedrinkende juffrouw op de grote reclameplaat, die er voor hing, tussen de ervoor gespijkerde planken triest naar buiten, doch wat betekende dat, nu ze weer in hun eigen, oude huis mochten wonen, waarin elk plekje zo bekend en vertrouwd was. 's Avonds was Ans nog gekomen. Ook hun huis stond er nog, al was de serre half ineengestort en de dakbedekking grotendeels in de tuin terechtgekomen. Ze vertelde ook van de anderen: Jo Bosman, Noortje Welders en Greet Veldkamp, die ze die middag gesproken had. Ze waren allemaal weg geweest en nu weer in het dorp teruggekomen. Bijna overal was er in meer of

mindere mate schade door de oorlog opgelopen, maar zonder uitzondering waren ze allemaal toch dolblij dat ze weer thuis waren.

„Jammer hè, ik heb bij die overhaaste vlucht m'n gouden armbandje verloren, dat ik voor m'n verjaardag gekregen had,” zei Ans nog.

„Och, vind je dat heel erg?” vroeg Nel en ze meende het, want ze dacht er aan hoe moeder en zij graag alle dingen waar ze op gesteld waren, zouden willen missen, als ze vader maar terug hadden.

Ja vader. Ze hadden niets meer van hem gehoord sinds ze hem, na die lange armzwaai temidden van die andere soldaten, de hoek hadden zien omzwenken en ze wisten niet wat er nadien nog van hem geworden was. De eerste dagen geleken dan ook precies op een bange droom. Het was eigenlijk alleen nog maar Hanseman die echt lachen kon en als hij het deed, klonk het net als iets dat een beetje vreemd en niet erg behoorlijk was.

Er was gelukkig werk genoeg in huis en in de winkel en Nel hielp moeder trouw, nu er toch nog geen school was en ze dus niets anders te doen had. Juffrouw Steenders was er ook weer, ze was gelijk met de anderen weg geweest en vertelde bijna de gehele dag van al de dingen die ze onderweg beleefd had. Dat hielp, want als die verhalen er niet geweest waren, hadden ze zeker nergens anders meer aan gedacht dan aan vader en altijd weer aan vader.

Nel wist wel dat moeder herhaaldelijk moeite gedaan had om iets omtrent het lot van vader te weten te

komen, maar alles was zo verschrikkelijk verward, zelfs een brief kon je niet meer verzenden of ontvangen en er bleef tenslotte niets anders meer over dan wachten, geduldig wachten en het alles overlaten aan God. Maar moeilijk, ja, dat was het.

Soms moest Nel ook wel erg aan haar nieuwe vriendinnetje denken, wie Ans en zij vast beloofd hadden voortaan te zullen schrijven. Pleuntje, die het nu stellig net had als zij, of eigenlijk nog erger, omdat ze geen moeder had met wie ze, als het haar te benauwd werd, kon praten.

Na het eten las moeder weer net als vroeger een stuk uit de kinderbijbel voor. Ze waren nu aan de geschiedenis van Jozef. Jozef die het zo ontzettend moeilijk had gehad en die zo wonderlijk door den Heere beschermd was geworden. Ja, zo machtig was God, dat Hij altijd alle dingen ten goede kon keren, zelfs al leek het voor ons mensenverstand totaal verkeerd te gaan. Hij was het die tenslotte alles schikte naar Zijn wijs beleid. Wat een troost lag daarin. Het gaf Nel weer moed om verder te gaan.

Op een middag, toen ze allemaal als gewoonlijk rondom de tafel zaten, Hans met z'n blokken, Nel met een boek en moeder met een pas opgezet breiwerk, dat een pakje voor Hanseman moest worden, rinkelde de winkelbel heftiger dan anders, de deur werd met een slag toegegooid en zware mannenstappen roffelden haastig door het gangetje. Nog voor ze goed en wel beseften wat er gaande was stond vader midden in de kamer. Hij tilde Hanseman, die onmiddellijk

van z'n stoel gegleden was, hoog op in z'n armen, gaf moeder en Nel een klinkende zoen en schoof toen een stoel bij de tafel met de mededeling, dat moeder z'n soldatenpak nu wel voorgoed kon opbergen. Alle vier lachten en huilden ze opeens tegelijk. Moeder en Nel wisten maar niet hoe ze het hadden, ze konden niet ophouden met vragen en vader moest maar vertellen, steeds weer vertellen. Het werd laat die avond. Na de eerste grote uitbundigheid in de vreugde van het weerzien hadden ze allemaal een gevoel alsof hun harten van binnen eenvoudig overliepen van louter dankbaarheid. Toen de winkel gesloten was en ze verder rustig bij elkaar konden blijven zonder gestoord te worden, schoof vader de klep van het oude huisorgel open, dat in maanden niet meer gebruikt was. Even zochten z'n vingers nog wat onwennig over de toetsen, dan klonk rustig het bekende geluid van de zachte ruisende tonen, die ze in zo lang niet meer gehoord hadden, vol en zuiver door de kamer.

Stil zaten moeder en Nel te luisteren. Hanseman lag allang in z'n bedje. Het was of die muziek vertelde van veel wat vader hun niet had kunnen zeggen. Ze vertelde van angst en leed, van vreselijke dreiging en hopeloze worsteling, van de wanhopige vrees dat het in dit leven nooit, nooit meer goed zou kunnen komen en langzaam vloeide dit alles over in een teer, fijn voorspel, waaruit een bekende melodie, kloek en als een getuigenis van een vast vertrouwen tevoorschijn kwam. Na een poos zongen ze het allen mee:

„Laat Hem besturen, waken!
't Is wijsheid wat Hij doet.
Zó zal Hij alles maken
Dat g' u verwondren moet.”

Een paar dagen later, toen ook de post weer geregeld liep, kwam er een brief van Pleuntje. Ze had haar vader nog niet gezien. Er was bericht gekomen dat hij gewond was, maar gelukkig niet ernstig. Morgen zou ze hem met vrouw Velders in het hospitaal mogen bezoeken. Ze was ook blij. Ja, Pleuntje was ook

blij, want over een paar weken zou haar vader toch weer thuis zijn en er was ook een kansje dat haar moeder over een poos uit het ziekenhuis kwam.

Langzamerhand ging alles weer z'n gewone gang. De school was ook weer begonnen, maar er was toch iets anders geworden. Het leek wel of ze allen veel meer één waren dan vroeger. De club was nu niet langer meer een wereldje apart. Ze hadden elkaar allemaal wat te vertellen of te vragen, ze hadden allen hetzelfde meegemaakt, in dezelfde angsten geleefd en het had hen dichter tot elkaar gebracht.

Maar het leren was voor Nel op school nog niet veel prettiger geworden. Ze sukkelde maar zo'n beetje mee, lette nu eens wat beter, dan eens wat slechter op en had er zelf weinig vrede mee, zoals het nu was. Ze begon te merken dat ze al niet anders meer kon dan sommen en taallesjes maken, waarvoor ze zich vroeger zeker geschaamd zou hebben. Telkens hield ze zich voor dat het juist goed was zoals het nu was, want al was vader er nu weer, ze merkte immers heel goed dat moeder nog verschrikkelijk zuinig was, al praatte ze er niet over. Maar toch op sommige ogenblikken, als ze er goed over nadacht, dat ze nu nooit schooljuffrouw kon worden, ook niet als vader en moeder haar misschien later toch zouden kunnen laten doorleren, eenvoudig omdat ze er nu al veel te dom voor geworden was, dan be kroop haar zo'n akelig gevoel van beklemdheid, dat ze er bepaald benauwd van kon worden. Het begon op het laatst zelfs iedereen op te vallen dat Nel al stiller en stiller werd.

„Scheelt er iets aan, meisje?” had vader al eens ge-

vraagd en moeder had haar wel eens onderzoekend aangekeken: „Je voelt je toch wel goed, Nel?” „O ja, ik heb heus niets,” antwoordde ze zo opgewekt mogelijk en dadelijk probeerde ze dan maar weer om een beetje vrolijk te doen. Vader en moeder mochten immers niets merken.

Nu begonnen de dagen al zoetjesaan warmer te worden. Op een middag was Nel bij vader in de winkel, terwijl hij juist bezig was een Liter stroop af te wegen. Ze zat op een omgekeerde kist achter de toonbank en keek naar de bruingele vloeistof, die eerst precies geleek op een mooi glanzend lint dat hoe langer hoe dunner werd tot er alleen nog maar een fijne gouden draad van overbleef, die vader handig om de lepel slingerde. Dat was een leuk gezicht. Er waren toch een massa prettige werkjes in de wereld. Stroop afwegen bijvoorbeeld. Als je geen schooljuffrouw kon worden, kon je toch nog wel wat anders doen. Het was niet beslist nodig dat je dan later enkel maar ging kousen stoppen en stof afnemen. Je zou het ook als winkeljuffrouw kunnen proberen. Ja, dat zou ook kunnen. Het was wel niet voor een klas staan om kinderen te leren, dat aller-, allerfijnste.... maar.... Ineens had ze het er uitgeflapt: „Vader, kan ik later geen winkeljuffrouw worden?” „Wel, heb ik nou van m'n leven.” Vader draaide zich een kwartslag om. „Ik dacht dat jij onderwijzeres zou worden, Nel. Dat wou je immers zo graag? Is dat ineens helemaal over?”

Vaders ogen keken nu vlak in de hare. Ze voelde dat ze een kleur kreeg, die warm over haar gezicht kroop tot ver in haar hals. Wat moest ze hierop antwoorden? Een paar tranen sprongen zo maar te voorschijn. De flessen en bussen in de winkel stonden in een dikke mist en vaders jas was enkel een grote, witte vlek. „Ik.... ik.... kan het.... niet meer....” stotterde ze.

Vader liet er alles bij in de steek, hij kwam naast haar op een puntje van de grote kist zitten en nam Nel's hand in de zijne. „Was het zo moeilijk, meisje?” zei hij zachtjes.

Nel drukte haar gezichtje ineens vast tegen vaders mouw. Ze kon niet langer meer tegen haar tranen vechten, ze huilde woest en heftig, er kwamen hoe langer hoe meer tranen en toch was het net of die tranen haar goed deden, of ze haar van binnen kalmer maakten, of dat moeilijke, waar ze al zo lang mee getobd had, er nu meteen uitkwam en of ze dat nu eindelijk wel moest neerleggen bij vader. Vader die zo flink was, die altijd op alle dingen raad wist en die ze nu gelukkig weer voorgoed bij zich hadden.

„Kind toch,” zei vader weer en liet haar maar eens flink uithuilen. Er kwam toch bijna niemand in de winkel op dit uur. Nel dacht daar opeens aan toen ze al heel wat kalmer was geworden en alleen nog maar een beetje verdrietig nasnikte. Ze wreef meteen haar gezicht schoon en probeerde met haar zakdoek nog in haar hand weer een beetje te glimlachen.

„Kon m'n Nelleke opeens niet meer leren?” vroeg vader.

„Ik dacht dat het niet meer ging,” fluisterde ze.

„Wat niet meer ging?” Vader scheen er niets van te begrijpen.

„Dat. . . . dat leren later,” hakkelde ze. „Alles moest toch zoveel zuiniger. . . . enne. . . . ik dacht. . . . leren kost toch geld, hè vader?” Nu was het er opeens uit.

„Nelleke, Nelleke,” vader pakte haar tegelijk op en zette haar op z'n knie. „Wat voor muizenissen heb jij in je kleine bol gezet? Vertel me eens, heb je daarom zoveel minder je best gedaan? Kwam je daarom met zo'n miserabel rapport thuis?”

Nel knikte. „Het was zo naar geweest als het erg goed was en ik toch niet verder kon,” zei ze nog. Maar toen hield ze ineens op. Ze merkte dat vader heel, heel ernstig keek en het leek haar nu enkel maar ongeloflijk dwaas wat ze gedaan had.

Langzaam liet vader haar van z'n knie glijden en ging zelf ook staan. Hij leunde met z'n elleboog op de rand van de grote koffiemolen en er was weer die diepe rimpel tussen z'n ogen.

„Dat had je nooit moeten doen, meisje,” zei hij dan.

„Dat we ons best doen, dat is het wat God van ons verlangt, altijd en in alle omstandigheden; al het andere is fout. We hebben nooit het recht om bij de pakken neer te zitten en te denken dat het toch niet meer gaat.

Wie op God vertrouwt kan en mag altijd geloof hebben voor de toekomst, ook al is het heden nog zo moeilijk en door duisternissen omgeven. Zijn Almacht is voor ons het Licht in de nacht en daarom mogen we nooit, wat er ook gebeure, ophouden te werken en de

gaven die Hij ons gegeven heeft te gebruiken. Al het overige kunnen we met een gerust hart aan Hem overlaten. Kun je dat niet begrijpen?"

Ja, o ja, nu begreep Nel alles. Wat was ze toch de kluts kwijt geweest om zo maar op eigen houtje te willen proberen de dingen te regelen, zonder er bij te denken dat er een Hemelse Vader was, die voor alles zorgde, nog veel en veel beter dan vader het hier kon. Nu begreep ze ook de onrust die er altijd in haar geweest was, de inwendige stem, die telkens weer opnieuw gezegd had, dat het verkeerd was, wat ze deed, al bedoelde ze het ook nog zo goed en ze had er niet naar geluisterd, ze was dom, o zo dom geweest.

Maar het was niet zo gemakkelijk om het weer ongedaan te maken. Ze was achter geraakt en hoe zou ze dat alles, wat ze zo opzettelijk verwaarloosd had, weer in kunnen halen? Ze keek eens naar vader, die in gedachten zacht over de nikkelen rand van het grote wiel aaide.

„Wat moet ik nu?" prevelde ze.

„We gaan straks samen even naar juffrouw De Groot, dan zullen we het haar vragen," antwoordde hij.

„Nee vader, o nee, dat durf ik niet," riep Nel verschrikt. „Ze zal vast vreselijk boos wezen, ze vroeg er laatst ook al naar, waarom ik niet beter m'n best deed en toen is ze bij moeder geweest...."

„Ik weet het," viel vader haar in de rede. „Je hoeft anders niet bang te wezen, maar het is misschien wel beter dat ik maar alleen ga."

Toen rinkelde de winkelbel en sloop Nel stil naar de achterkamer.

Het viel mee, het viel heel erg mee. Voorlopig zou juffrouw De Groot Nel tweemaal per week wat extra les geven en ze kreeg ook nog wat huiswerk. Dat was de boodschap die vader diezelfde middag nog thuis bracht en Nel was er blij mee. O, ze zou haar best doen, dat wist ze zeker. Het zou weer net worden als vroeger en ze kon ook moeder nog wel helpen als het nodig was, beloofde ze.

„Dat hoeft niet,” zei moeder. „Als je na schooltijd moet werken, zul je het nog druk genoeg hebben en als je klaar bent mag je wel naar een meisje van je school of zo.”

Naar Ans, dacht Nel, ja naar Ans, die nu haar beste vriendin was.

Toen ze de volgende morgen naar school ging reed vader juist z'n bakfiets naar buiten.

„Je best doen, hoor Nelleke,” lachte vader, ofschoon hij heel goed wist dat hij dat eigenlijk niet hoefde te zeggen.

Met een sprong kwam Nel naar hem toe, legde allebei haar armen om z'n hals, zodat de schooltas op vaders rug bengelde en fluisterde heel dicht aan z'n oor: „Ik ben zo verschrikkelijk blij dat u weer bij ons bent. Wie weet ben ik volgende keer wel weer de beste van de klas.”